

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT

56e JAARGANG
AUGUSTUS 1954
No. 8

• • •
VERENIGING
TOT
BEVORDERING
DER
BIJENTEELT
IN
NEDERLAND
• • •

SPEURBIJTJES

f 1,50 per 20 woorden, elke 4 woorden meer 30 cent, bij vooruitbetaling. Giro: 27772, Bijenhuis, Wageningen. Inzenden vóór de 20e der maand.

AANGEBODEN: 4 Fabrieksbijenkasten (V.S.), waarvan 2 prima bevolkt, geheel compleet en enkele bijenteeltartikelen, tegen elk aannemelijk bod. Te bevr.: HEYDRA, Bergse Linkerrottekade 79, Hillegersberg.

TE KOOP: Drie Twintigraams kasten en een Vijfraams, met bijen en toebehoren, f 40,—. BETZEMA, Eindhovenstr. 3, Haarlem.

TE KOOP: Prima Honingslinger, fabrikaat Gerstung voor 3 broed- of 6 honingramen, f 35,—. Bevragen: J. M. HOGENBOOM, Zonnelaan 4, Hilversum.

WEGENS OPHEFFING AANGEBODEN: Honingslinger, bijen-suiker, kunststraat, broedkamers, honingkamers, uitgebouwd raat, kleps, bijenkappen, wielspoortje, ontzegelaar enz. VAN DAALEN, Admiralengracht 57, Amsterdam.

TE KOOP GEVRAAGD: Alle soorten Honing, tegen de hoogste prijs. Emballage beschikbaar. Aanb. aan: RENKERS, Bijenpark, Hooglanderveen.

TE KOOP: Volken op ramen, alsmede prima Korfvolken, tegen billijke prijs. RENKERS, Bijenpark, Hooglanderveen.

OPRUIMING: Nog te koop: 1e kl. nieuw geschilderde Bijenkasten met 3 randen en plat dak met zink, f 12,50; 60 Broed- en honingkamers, nieuw, f 1,25; Nieuwe raampjes f 0,10; Uitgeb. H K-ramen f 0,25; Dekplanken, hout, met uitlaat, f 1,25; K-teelt kastjes, 3 raams, f 1,—; Arrest-kooitjes f 0,25. In één koop voordeliger. Spoed. N. v. d. KROGT, Kerkstraat 53, Oude Wetering.

GEVRAAGD: Klaver- en Zomerhoning oogst 1954, door Bijenstand „Marja“. Wij geven de hoogste prijs. H. STEENBRUGGEN, Zwolsseweg 211, Deventer.

TE KOOP WEGENS VERTREK: 4 best bevolkte Bijenkasten, dubb. wand, met 2 broedkamers (ook afzonderlijk). Rozenhoflaan 42, Zutphen.

TE KOOP GEVRAAGD: Raat- en Slingerhoning. Ruwe raat en zuivere bijenwas tegen half September. Tevens kale volken gevraagd. Aanbiedingen aan: „BIJENSTAND „KLAFBODIA“, Rijksweg 91, Voorst bij Zutphen, Tel. K 6758 - 298.

Rapport Bijeninstituut Rothamsted.
Butler, C. G.,
Bee department,
Report Rothamsted experimental Station 1952.

In dit jaarverslag worden verschillende onderzoeken behandeld waarover reeds publicaties en referaten verschenen. Daarnaast worden ook kort, enkele andere resultaten vermeld: J. Simpson zette zijn studie over het zwermen voort. Hij trachtte op verschillende manieren het zwermen te bevorderen. Dit lukt echter alleen — en dan nog slechts in enkele gevallen — door te weinig ruimte te geven. Het reeds langer bekende feit dat toevoegen van jonge bijen (uitlopend broed) het zwermen niet bevordert, evenmin als het wegnemen van open broed pleit sterk tegen de voedsap-theorie van Gerstung.

G. Raw vond dat de verhouding van saccharose, glucose en fructose in de nectar van een bepaalde plantensoort vermoedelijk constant is.

De nectar-afscheiding bij appels, die een verschillende bemesting ontvingen bleek te worden bevorderd door veel kali. Fosfaat deed vermoedelijk ook de nectar-afscheiding toenemen maar stikstof afnemen mits voldoende kali aanwezig was. (Over de bemestingstoestand van de grond, grondonderzoek of bladanalyse wordt niets vermeld. Ref.).

Butler e.a. onderzochten de invloed van stuifmeel-vervangingsmiddelen: soja-meel met biërgist had in sommige jaren gunstig effect, in andere eerder een ongunstig.

TILBURG

Ir. J. MOMMERS

WIJ VRAGEN WEER TE KOOP:

ieder kwantum Slingerhoning van koolzaad, fruit, klaver en heide.

Aanbiedingen van uitsluitend prima kwaliteit met prijs zien we gaarne tegemoet. Bussen om de honing in toe te zenden beschikbaar.

H. T. VAN DAM - JUBBEGA

Oud-Nummer-Dienst

De Heer J. Lodewijks te Rotterdam heeft het initiatief genomen om oude nummers van het Groentje tegen lage prijs beschikbaar te stellen. Een aantal leden heeft ons voor dit doel oude nummers toegezonden, waarvoor onze hartelijke dank. We hebben er onze eigen nummers aan toegevoegd.

Ieder heeft dus thans gelegenheid zijn incompleete jaargangen aan te vullen of op weinig kostbare wijze in het bezit te komen van lectuur over bijen.

Men moet de nummers nemen zoals ze zijn. De meeste zien er goed uit.

Voor vracht, verpakking en administratie rekenen we 10 cent per nummer. Dit bedrag moet bij de aanvraag in postzegels van 10 cent worden voldaan. Daarna volgt, als de nummers nog niet zijn uitverkocht, franco toezending. Voor niet voorradige nummers worden postzegels geretourneerd.

Van vele nummers is de voorraad uiterst beperkt. Wie het eerst komt, het eerste maalt.

De volgende jaargangen zijn compleet voorradig: 1907 1908 1916 1917 1918 1921 1922 1929 1930 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953

Van de volgende jaargangen zijn de daarachter vermelde nummers voorradig:

1919	1 t.m. 5
1928	2, 3, 4, 9, 11, 12
1931	behalve no. 9
1942	1
1944	2
1945	1 (nooduitgave)
1946	behalve no. 3 en 4 (nooduitgave)
1954	behalve no. 1 en 3

Aanvragen richten aan het Bijenhuis te Wageningen

H. T. van DAM Bijenpark

Jubbega (Fr.) - Telefoon 103, Hoornsterzwaag

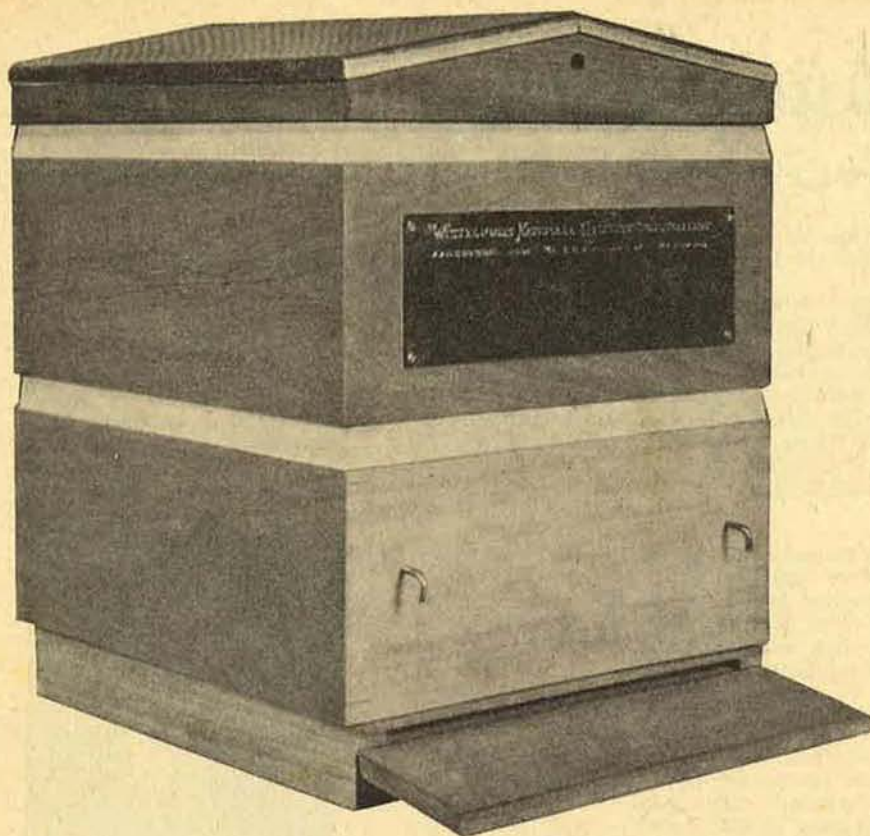
Waarin overgenomen de gehele verkoop van Bijenteeltartikelen van de

N.V. BIJENSTAND „MELLONA“ te Santpoort

Thans nog grotere voorraad van de allerbeste imkersartikelen tegen de laagste prijzen.

DOET UW VOORDEEL

Vraagt onze prijscourant met extra voordelige aanbiedingen.

De nieuwe ridder van Rappard Wisselprijs

Wie zal op de Nationale Honingtentoonstelling te Emmen winnaar worden van deze prijs? En van de prijzen, uitgelooft door de Minister van Landbouw en door onze Vereniging?

De nieuwe ridder van Rappard wisselprijs is een in mahoniehout uitgevoerd model van de genormaliseerde simplexkast op $\frac{1}{4}$ van de ware grootte.

Het opschrift van de zilveren plaat aan de voorzijde luidt:

WISSELPRIJS NATIONALE HONINGTENTOONSTELLING
Aangeboden door Mr. L. R. J. ridder van Rappard.

Daaronder worden de namen van de winnaars gegraveerd.

Deze wisselprijs is de hoogste onderscheiding, die een Nederlandse imker voor zijn product kan verwerven.

Het reglement voor de Nationale Honingtentoonstelling is afgedrukt op blz. 108 van het Groentje van Juli.

De uitreiking van de prijzen en de oorkonden vindt plaats op de ZILVEREN Imkersdag te Emmen op 28 Augustus a.s.

Inzendersnummers en tentoonstellingsetiketjes kunnen nog worden aangevraagd bij het Bijenhuis te Wageningen.

Inzendingen moeten vóór 22 Augustus in het bezit zijn van de Tentoonstellingscommissie. Adres: de Heer Joh. Hilvers, Noordbargerstraat 2, Emmen.

Vóór 8 Augustus: Inschrijven voor de Imkersdag te Emmen.

Direct: Etiketten en deelnemersnummer voor de Nationale Honingtentoonstelling aanvragen bij het Bijenhuis te Wageningen. Zie hiernaast.

Vóór 22 Augustus moet Uw inzending voor de Honingtentoonstelling in Emmen zijn. Zie hiernaast.

28 Augustus: Zilveren Imkersdag en Nationale Honingtentoonstelling te Emmen.

Vóór 1 September kunnen de afdelingsbesturen nog subsidie aanvragen voor lezingen en cursussen. Zie blz. 109 Juli-nummer.

De honingbijen

EN DE ZAADVORMING BIJ KOMKOMMERS

(Rede van de afgevaardigde der afdeling Westland ter Algemene Vergadering 1954).

DE grondslag voor maatregelen gericht tegen bijenhouderij in een aantal Zuidhollandse gemeenten is gelegd door cijfermateriaal, dat het personeel van het Rijkstuinbouwconsulentschap 's-Gravenhage met betrekking tot de onderhavige kwestie, heeft verzameld. Deze gegevens zijn verwerkt tot rapporten voor intern gebruik. Een deel ervan is aan de openbaarheid prijs gegeven door vermelding ervan in „Mededelingen”, Contactorgaan voor de Rijkstuinbouwvoorlichtingsdienst, en in een artikel in Boer en Tuinder, weekblad van de R.K. Boeren- en Tuindersbond.

De onderzoeker van genoemd Consulentschap komt o.a. tot de volgende conclusies;

- 1e. De vorming van z.g.n. zaadkomkommers kan voor een groot deel worden toegeschreven aan bestuiving door honingbijen.
- 5e. De onderzoeken hebben volkomen bevestigd, dat niet alleen voor de betrokken kwekers, maar ook voor het algemeen belang gewenst is, dat de honingbijen gedurende het komkommerseizoen Mei/Augustus uit de omgeving van de komkommerpercelen worden verwijderd.

Tot deze vergaande conclusies is men gekomen langs een vrij eenvoudige weg, nl. door uit een gebied tijdelijk bijen weg te nemen en de gevolgen hiervan met betrekking tot de al of niet ingetreden zaadvorming te vergelijken met die van dat gebied in een voorgaand jaar, of met die van andere gebieden, waar wel bijen kunnen voorkomen. Geen proefnemingen dus zoals de Landbouwwetenschap die in ons land pleegt te nemen met inachtname van de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Hoogstens oppervlakkige waarnemingen zijn het geweest met aan het einde de telling van de veilingaanvoeren! Bij een zo ingewikkeld proces als de zaadvorming bij komkommers is het een verwerpelijke methode 2 jaren onderling met elkaar te vergelijken, zonder dat vaststaat dat alle factoren volkomen gelijk aan elkaar geweest zijn, met uitzondering van de ene factor waarvan men de invloed wenst vast te stellen. Als aan deze praemisse niet voldaan is heeft een vergelijking geen zin, men kan hoogstens tot een globaal beeld komen. Alvorens de cijfers te bespreken meen ik goed te doen nog enkele fundamentele zaken vast te stellen, die bij de beoordeling van belang zijn.

- 1e. Men kent niet, of zeer onvolledig de factoren die van invloed zijn op de zaadvorming bij komkommers, noch hun eventuele onderlinge samenhang.
- 2e. Elke kromme komkommer is nog geen zaadkomkommer en zeker niet wanneer, zoals hier, het overwegend handelt over platglaskommers.
- 3e. Met betrekking tot de zaadvorming bij dit gewas, is het bekend dat er een seizoenclimax werkt.

Wat zeggen nu de cijfers?

Gemiddeld percentage zaadkomkommers geoogst op 24 bedrijven te Zoetermeer, in 1951 (A + B) gebied, in 1952 gedurende 26 Mei—31 Juli, (A) gebied.

Tijdvak	1951 (A + B) gebied	1952 deels (A) gebied
Mei	10.- %	0.- %
Juni	41.7 %	1.5 %
Juli 1e helft	65.- %	3.5 %
Juli 2e helft	65.- %	6.- %
Augustus 1e helft	76.5 %	42.- %
Augustus 2e helft	78.- %	67.6 %

In deze tabel stelt de letter (B) de invloed van de bijen voor. Een (A) gebied is dus bijenvrij; in een (A + B) gebied komen bijen voor. Uit Zoetermeer werden dus gedurende de periode 26 Mei—31 Juli 1952 de bijenvolken verwijderd. Er worden hier dus uitkomsten van 2 jaren onderling vergeleken, met alle bezwaren van dien.

Gedurende 1951 zien we het normale verschijnsel van de seizoenclimax, oplopende van 10% tot 78% zaadvormingen. Dit betekent echter niet dat er ook een schadeclimax is, immers gedurende Juni en Juli valt de grote oogst van komkommers; in Augustus is er sprake van een afnemende oogst. De 78% zaadvormingen in Augustus kunnen in werkelijkheid minder in aantal zijn dan de 40% in Juni. Verder zij gewezen op een merkwaardigheid in 1952. Op deze 24 bedrijven komen gedurende de maand Mei geen af-

Minister Mansholt—
antwoordt:

De afgevaardigde van Westland stelde een motie betreffende de komkommerkwestie voor en de Algemene Vergadering besloot deze ter kennis te brengen van de Minister van Landbouw. Hier volgt het antwoord, dat het Hoofdbestuur ontving.

In antwoord op Uw nevenvermelde brief, van de inhoud waarvan ik met belangstelling heb kennis genomen, deel ik U mede, dat de Directeur van de Tuinbouw reeds kort na het verschijnen van het door U genoemde artikel in de „Mededelingen Directeur van de Tuinbouw” heeft bevorderd, dat een wetenschappelijk verantwoord onderzoek zal worden ingesteld naar de vraag of, en zo ja, in welke mate de honingbij een rol speelt bij de vorming van zaadkomkommers. Dit onderzoek is opgedragen aan de heren Ir. J. F. A. M. Mommers, Rijksbijenteeltconsulent te Tilburg, Ir. H. J. A. Slits, Rijks- tuinbouwconsulent te 's-Hertogenbosch en Ir. P. J. Stadhouders, Directeur van de R.K. Land- en Tuinbouwschool te Breda, die zich bij deze werkzaamheden hebben verzekerd van de medewerking van enige vooraanstaande komkommer- telers in den lande.

Ik heb er geen bezwaar tegen, dat mijn antwoord in het Maandschrift voor Bijenteelt wordt opgenomen.

De Minister van Landbouw,
Visserij en
Voedselvoorziening,

MANSHOLT.

wijkende kwaliteiten voor, wat zeker een unicum in den lande is. Immers in Mei '52 was dit bovendien nog een (A) gebied ook, en hetzelfde geldt voor de maand Juni. Wel waren de bijen toen reeds verwijderd, maar de onderzoeker rekent daarna toch nog gedurende 14 dagen met hun invloed. De maand Juni van dat jaar geeft 1½% zaadvorming te zien, wat dus wel bijzonder laag is te noemen, wanneer men als onderzoeker aan de bijen zo'n grote invloed toekent. Volgen we nu de onderzoeker op het o.i. onjuiste pad en vergelijken we de cijfers van deze 2 jaren, dan zien we dat in de Meimaanden er een verschil van 10% zaadvorming voorkomt. In de Juni-maanden is dit ver-

lijk gering aantal vruchten. Maar dat weten we niet. In een tweede staatje gaat de onderzoeker de toestand in de gemeenten Zoetermeer en Benthuisen, gedurende de jaren '51 en '52 onderling met elkaar vergelijken. In '51 was Zoetermeer een (A + B) gebied; in '52 werden op 26 Mei de bijen weggenomen en is tot 1 Augustus, de dag waarop de bijen weer rondvlogen, als een (A) gebied gerekend, om na half Augustus weer (A + B) gebied te worden. Benthuisen was gedurende 1951 een (A) gebied. Was gedurende Juni—Juli 1952 een (A + B) gebied, om daarna weer A gebied te worden.

Uit deze tabel, zegt de onderzoeker in Boer en Tuinder,

Periode	1951		1952	
	Zoetermeer (A + B)	Benthuisen (A)	Zoetermeer, eerst (A) dan (A + B)	Benthuisen, eerst (A + B) dan (A)
Juni	41.7 %	10.- %	1.5 %	20.- %
Juli	65.- %	30.- %	3.5 %	50.- %
1/15 Aug.	76.5 %	30.- %	42.- %	50.- %
15/31 Aug.	78.- %	30.- %	67.6 %	50.- %

schil heel groot geworden; in Juni '51: 41,7%, in Juni '52: 1,5% en dat terwijl dus toch gedurende de eerste helft van de maand de volledige bijenschade merkbaar zou moeten zijn. Een verklaring voor deze verschillen wordt niet gegeven, en kan waarschijnlijk wegens gebrek aan waarnemingen ook niet gegeven worden. In de eerste helft van Augustus 1952 zien we plotseling een sterke stijging van de zaadvorming optreden. Deze komt van 6% in de tweede helft Juli, op 42% in de eerste helft Augustus. Op 31 Juli kwamen de bijen terug... Echter aan deze zaadvorming kunnen de bijen, teruggekeerd op 31 Juli, niet debet zijn. De onderzoeker stelt n.l. dat tussen de bevruchttingsdatum van de bloem en de snijrijpheid van de komkommer 12/14 dagen liggen. Tegen de lengte van deze ontwikkelingsperiode zijn bezwaren aan te voeren. Voor een sterk groeiend gewas in het begin van het seizoen, gaat deze wel op. Voor een afgeleefd gewas in Augustus is deze te kort. Vóór half Augustus kan dus een eventuele invloed van bedoelde bijen op de zaadvorming niet merkbaar zijn. De onderzoeker schrijft de zaadvorming in de eerste helft van Augustus toe aan een tweetal, gedurende de tweede helft van Juli binnengedrongen, zwermen. Aan de waarheid kan niet worden getwijfeld; aan de aan deze zwermen toe te kennen betekenis echter wel. De verblijfplaats ervan was n.l. bekend en ze zullen met behulp van de zware vergiften, waarover een tuinder tegenwoordig kan beschikken, wel niet lang meer geleefd hebben.

Deze zwermen zijn, gezien de tijd, waarschijnlijk armoedige nazwermpjes geweest van een of ander verwaarloosd volk. Het is aan een imker niet wijs te maken dat twee zulke volkjes in een betrekkelijk korte tijd op 24 bedrijven zoveel komkommerbloesems bevrologen hebben, dat daaruit 42% zaadvorming resulteert, tenzij dit percentage slaat op een nog betrekke-

kan men zelfs vrij nauwkeurig de datum bepalen waarop de bijen van Benthuisen naar Zoetermeer zijn teruggebracht. Tot begin Augustus 1952 is het percentage zaadkomkommers te Benthuisen n.l. hoger dan te Zoetermeer; na 12 Augustus is het tegenovergestelde het geval. Toen ging n.l. het aantal zaadvormingen met sprongen de hoogte in.

Kijken we nu naar Benthuisen in deze periode dan mogen wij aannemen dat daar het aantal zaadvormingen op dat zelfde tijdstip een even sterke daling te zien geeft. Dit is echter niet het geval. Gedurende de gehele maand Juli zowel als Augustus, blijft het percentage zaadvormingen stationnair op 50%. Hoe het verklaarbaar is, dat het percentage zaadvormingen tijdens de afwezigheid van de bijen even hoog blijft als bij aanwezigheid ervan, zwijgt de onderzoeker. Doch dit verschijsel doet de juistheid van de door onderzoeker gestelde conclusie toch wel in sterke mate aan twijfel onderhevig zijn. Overigens zitten er in deze tabel nog meer merkwaardigheden. De gewone seizoenclimax werkt in Benthuisen n.l. niet. Gedurende Juli en Augustus is zowel in '51 als in '52 het percentage zaadvormingen stationnair. Op zichzelf is dit een merkwaardigheid, maar waar komt in dit (A) gebied in 1951 het percentage van 30% zaadvormingen vandaan zonder dat bijen daaraan schuldig verklaard kunnen worden? Gebruik makende van de methode van onderzoeker om twee jaren onderling met elkaar te vergelijken rijst de vraag: hoe is het verklaarbaar dat in het (A) gebied Benthuisen Juli 1951 30% zaadvormingen voorkwamen en in het eveneens (A) gebied, zijnde Zoetermeer, Juli 1952 slechts 3½%? Is een methode, die blijkbaar dergelijke variaties toelaat, inderdaad wel een bruikbare?

De voorgaande cijfers hadden betrekking op de kwaliteit van het aangevoerde product, en behandelden dus

Involed van de bijen op de productie van komkommers op enkele Zoetermeerse bedrijven:
in 1951 met, in 1952 zonder bijen.

Sortering	Aantal vruchten of aantal kg in 1951 (A + B)	Aantal vruchten of aantal kg in 1952, deels (A) gebied	De meerdere productie in 1952 vergeleken bij 1951	
			aantal stuks of aantal kg	percentage
A.	18.130 stuks	34.893 stuks	16.763 stuks	92.3 %
B.	23.802 "	24.573 "	771 "	3.2 %
C.	13.138 "	24.436 "	11.298 "	86.- %
	55.070 "	83.902 "	28.832 "	52.35 %
krom stek	16.373 kg	38.598 kg	22.225 kg	135.7 %
	1.204 "	2.465 "	1.261 "	105.- %
	17.577 "	41.063 "	23.486 "	133.- %

de kwalitatieve zijde van het probleem. Maar, betoogt onderzoeker, ook in kwantitatieve zin is de invloed van de bijen funest. Van intensief bevroren komkommerplanten, zegt hij, oogst men niet alleen een groter percentage slechte kwaliteit komkommers, men oogst in totaal ook een veel geringer aantal vruchten. In kwantitatieve zin is de invloed der bijen dus ook slecht te noemen. Voor zover ons bekend een unicum in de wereld der biologische verschijnselen. Een aan het onderzoek deelnemende assistent betoogt zelfs, dat bij een kweker het komkommersgewas als gevolg van bijenbezoek voortijdig opgeruimd moest worden; een ontijdige dood dus! Deze zeer ernstige aantijgingen moeten blijken uit onderstaand staatje, waarvan de daarin voorkomende totalen, niet van de hand van de onderzoeker, maar van die van ondergetekende afkomstig zijn. (Zie pag. 115).

Het wil me voorkomen, dat het onjuist is kwantitatieve opbrengstverschillen van twee jaren zonder meer op rekening van één factor te stellen, wanneer niet vast staat dat overigens alle productiefactoren gelijk zijn geweest. Deze laatste zorgvuldigheid kan in deze praktijkvergelijkingen uiteraard niet betracht zijn. Hierdoor is echter een grote fout gemaakt. We wijzen slechts op zeer grote kwantitatieve schommelingen bij gewassen als tomaten, aardappelen, granen, enz., gewassen waarmee de bijen niets te doen hebben. Wanneer, zoals uit het voorgaande blijkt, helemaal niet vast staat, hoe groot de invloed van bijen is op de in het geding zijnde zaadvorming, zijn de door onderzoeker gestelde conclusies, op grond van het in dit staatje voorkomende cijfermateriaal, op zijn minst gesproken voorbarig.

Onderzoeker leest uit dit staatje nl. dat het aantal komkommers van goede kwaliteit, als gevolg van de afwezigheid van bijen 52% groter is, dan wanneer er wel bijen aanwezig zouden zijn geweest, maar bovendien is uit hoofde van dezelfde omstandigheid het aantal kg afwijkend goed, met liefst 133% toegenomen! Deze laatste toename nu is uiterst merkwaardig. Immers deze afwijkende kwaliteiten zijn in het voorgaande steeds op rekening van de bijen geschreven. Welke factor heeft dan nu voor deze grote toename gezorgd? De onderzoeker zwijgt hierover. En waarom is dit gewas niet ontijdig aan zijn einde gekomen na deze grote productie van afwijkende kwaliteiten, zoals het geval was met het gewas, ten tonele gevoerd door de zo juist gesignaleerde assistent? Hier zien we zelfs het tegendeel; een sterke stijging van de exportkwaliteiten!

Is hier een mystificatie in het spel of is het waar, zoals men wel beweert, dat in 1951 een betekende hoeveelheid afwijkende kwaliteiten niet ter veiling aangevoerd is, terwijl men in 1952 elke komkommer, die maar licht gebogen was, bij de kromme indeelde, omdat deze meer geld opbrachten dan de rechte? Wij weten dit niet met zekerheid. Maar als dit zo is dan vragen we ons toch wel in verbijstering af hoe men er toe kan komen op een dergelijke wijze tot stand gekomen cijfermateriaal zulke vergaande conclusies te verbinden als in genoemde publicaties zijn gedaan. Immers is de veronderstelling juist, dan zijn in deze tabellen voorkomende kromme komkommers niet identiek aan zaadkomkommers. Dit is zeer belangrijk, omdat bij de platglasteelt van komkommers, en daarover handelt het hier in hoofdzaak, een vrij groot aantal kromme komkommers kan voorkomen, zonder dat daarin zaadvorming voorkomt en zonder dat de bijen daaraan dus debet zijn.

Maar dan zijn ook alle schadeberekeningen, waarmee onderzoeker zich bezighoudt, van geen waarde. Immers dan, wanneer inderdaad de kromme komkommers (waarschijnlijk gedurende een deel van het seizoen '52) meer opbrachten dan de rechte komkommers, kan er ook geen schade veroorzaakt zijn door de bijen, wanneer deze inderdaad aansprakelijk zijn te stellen voor de zaadvorming in de komkommers in die mate als de onderzoeker poogt te suggereren.

Het is echter niet belangrijk, zegt men in tuinderskringen, na deze voorlichting, hoe groot de schade is. Belangrijk is dat de bijen invloed hebben op de zaad-

UW HONING

IN DEZE BOKAAL!

vorming en daarom moeten ze er uit. Gemeentebesturen, niet de zorgvuldigheid betrachtend in het maatschappelijk verkeer, die passend is voor een lager bestuursorgaan, en hun verordenende bevoegdheid dienovereenkomstig hanterend, hebben bewust of onbewust dit beaamd. Dit na een eeuw Gemeentewet!

Na het voorgaande is het duidelijk, dat er een wetenschappelijk verantwoord onderzoek dient te worden ingesteld naar de oorzaken, die tot de zaadvorming bij de komkommers leiden en tot het vaststellen van de invloed, die de honingbijen daarbij hebben.

Het wil me voorkomen, dat de assistent, die een sterfend komkommersgewas ten tonele voert, omdat dit gewas de meest elementaire taak van de plant vervulde, te weten het vormen van zaad, onbewust de achtergronden aanwijst, waartegen dit onderzoek zal dienen plaats te vinden. Immers het komkommersgewas, zoals het heden ten dage op het overgrote deel van tuinderijen in De Kring geteeld wordt, is geen gewas meer wat onder normale omstandigheden opgroeit. Door gebrekkige vruchtwisseling is de bodem besmet met bodemziekten. Door periodiek de grond te stomen of ontsmettingsmiddelen te gebruiken, dwingt men de grond nog een zekere geschiktheid te behouden voor deze culture en dan nog alleen, wanneer het gewas gekweekt wordt op een onderstam, omdat op eigen wortel van de teelt weinig meer terecht komt. En dan nog treft men blijkbaar plaatselijk een gewas aan, wat in die mate verzwakt is, dat het ontijdig uitgeput raakt. Zie ik het goed dan zoekt Ir. Mommers in de goede richting, wanneer hij als zijn vermoeden uitsprekt, dat de fysiologische toestand, waarin een plant verkeert, van grote betekenis is met betrekking tot de zaadvorming ervan.

Het onderzoek staat echter nauwelijks in zijn kinderschoenen en zal iets anders moeten inhouden dan te werken met oncontroleerbare gegevens en deviaties van normale wegen. Wanneer met gebruikmaking van deze methode de bijenteelt zal dienen te verdwijnen, verheffen wij protesterend onze stem. Wanneer echter na een wetenschappelijk verantwoord onderzoek, en na het tegen elkander afwegen van alle in het geding zijnde belangen, komt vast te staan, dat de bijenteelt dient te verdwijnen, dan zullen wij, inkers, ons daarbij hebben neer te leggen. Maar ook niet eerder!

Verslag over 1953

van de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve” te Hilvarenbeek
(nabij Tilburg)

Personeel :

Evenals voorgaande jaren werd het personeel in dienst van de Bedrijfsraad zo nodig geassisteerd door personeel van het Rijksbijenteeltconsulentschap. De heer van Ierssel, leraar aan de Land- en Tuinbouwwinterschool te Breda was gedurende de zomermaanden weer als onderzoeker werkzaam.

Bijenvolken :

Zoals in het vorig jaarverslag vermeld, werden in 1952 168 bijenvolken ingewinterd. In het voorjaar vielen daar enkele moerloze en zwakke volken, (o.a. ten gevolge van spechtenschade) af, zodat er nog 160 volken over waren. De volken kwamen in het algemeen iets zwakker uit de winter dan voorgaande jaren.

Ofschoon de oorzaak hiervan niet met zekerheid is na te gaan, vermoed ik dat de vrij late inwintering, gevolgd door zeer slecht weer, wel mede schuldig hieraan is. Met vijftientig volken werd naar 3 verschillende boomgaarden gereisd. Voor alle volken kon de normale huur worden bedongen.

Naar de zomerdracht werd gereisd met 46 volken (2 plaatsen).

Ofschoon in het midden van deze dracht verschillende volken een flinke voorraad honing hadden, kon weinig worden geoogst, omdat door ongunstig weer tijdens de laatste weken teveel weer door de bijen werd opgegeten. De volken die tijdens de heidedracht alle thuis waren, verzamelden nog een flinke voorraad heidehoning. In totaal werd aan de Honingzemerij te Bostel 712 kg. honing geleverd.

De totale opbrengst was hoger, daar ook voor andere doeleinden wat honing moest worden gereserveerd.

Vroeger dan vorig jaar konden in totaal 197 volken worden ingewinterd. Uit dit aantal blijkt dat dit jaar minder sterk is uitgebreid. Dit gebeurde op de eerste plaats om de kosten te drukken en op de tweede plaats omdat geen raskoninginnen konden worden betrokken. (Zie bij pr. 8), zodat voorlopig geen groter aantal volken nodig was.

Het terrein :

Ofschoon er nog wel plekken met veel kweekgras voorkomen is deze plaag voor een groot deel overwonnen. Daarvoor in de plaats komen nu zaadonkruiden (vooral melde) massaal naar voren. Het bestrijden hiervan is een minder groot probleem dan dat van de wortelonkruiden, maar het eist niettemin zeer veel werk. Door de strenge vorst op 11 Mei werd zeer veel schade aangericht, het kwik daalde in die nacht op Ambrosiushoeve op ± 50 cm. hoogte tot -6° C.!

Er viel in 1953 abnormaal weinig regen, n.l. volgens eigen waarnemingen slechts 51,75 cm. (Het jaargemiddelde voor Nederland bedraagt 70,5 cm). Toch was de ontwikkeling van de gewassen in het algemeen niet ongunstig.

In het begin van het jaar werd weer veel konijnenschade aangericht.

Een gedeelte van het terrein werd met gaas afgerasterd, maar dit is niet afdoende, daar de konijnen er omheen lopen.

Excursies :

Naast enkele in het bijzonder bij het onderzoek betrokken personen werden nog 5 excursies rondgeleid.

Proefnemingen :

In afwijking tot voorgaande verslagen worden de verschillende proeven hieronder niet doorlopend genummerd, maar aangeduid met het nummer waaronder ze in onze administratie voorkomen. Ik heb het plan in de toekomst dezelfde gedragslijn te volgen, waardoor de belangstellende lezer makkelijk de, meestal langlopende, proeven zal kunnen volgen. Het ontbreken van een nummer betekent niet, dat de proef niet wordt voortgezet, maar dat dit jaar geen bijzonderheden zijn te vermelden.

Pr. nr. 2. Bestuivingsproef

Deze proef, waarbij bomen ingehuld werden in kooien van gaas of kaasdoek, mislukte geheel doordat alle bloesem bevroren was.

Pr. nr. 4. Bestuivingsproef appels :

In de sterappelboomgaard te Epe, waarvan in het vorig jaarverslag sprake was, werden dit jaar weer bijenvolken geplaatst. Het aanbrengen van takken met kruisbestuivers werd achterwege gelaten.

Deze sterappelbomen, die tot 1952 nooit meer dan totaal 200 kg. opbrachten, leverden nu weer ruim 3000 kg. op.

Pr. nr. 6. Temperatuurmetingen in bijenkasten :

Vergeleken werd de Spaarkast met vaste bodem en met dubbele bodem.

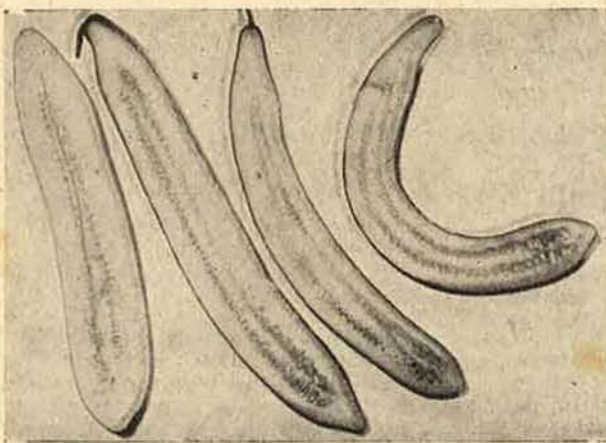
De minimum-temperatuur was in beide kasten gelijk. Alleen bij zonneschijn liep de temperatuur in de kast met dubbele bodem wat hoger op. Op warme dagen kwam zij zelfs boven 35° C. Dit levert een bezwaar op voor de bijen.

Pr. nr. 7. Vergelijking bijenkasten :

Weer is gebleken dat de Spaarkast met vaste bodem uitstekend voldoet, en een grote besparing van arbeid geeft, vergeleken bij de Simplexkast.

Drie groene en één witte kornkommer, uiterlijk
GEEN zaadkoppen.

Dezelfde komkommers doorgesneden. Duidelijk zijn aan de kop de ontwikkelde zaden zichtbaar.

Bij het reizen is de vaste bodem makkelijker dan de losse. De Spaarkast heeft vooral grote voordelen bij het reizen. De „kastverbinders” voor het bevestigen van de bakken onderling, voldoen goed. De fruitteeltkast vraagt nog aanmerkelijk minder werk, maar is in een streek met goede dracht wel wat te klein. De Spaarkast met dubbele bodem leverde geen enkel voordeel op.

Pr. nr. 8. Vergelijking bijenrassen :

Door ziekte van de beide imkers, die in voorgaande jaren de raskoninginnen voor de proeven teelden, konden dit jaar geen nieuwe koninginnen worden ingevoerd in de bijenvolken. Er zijn nu nog over 9 Nigra, 6 Carnika en 2 koninginnen van een selectie van de heer Schwieters. Verschillende van de aanwezige raskoninginnen kwamen met zwakke volken uit de winter. Enkele herstelden zich en een Carnikavolk bracht het tot ongeveer hetzelfde peil als de beste van de „Nederlandse” bijenvolken. In het algemeen bleef de opbrengst van de rasvolken beneden die van de andere. Wel werd de indruk verkregen, dat de eerste „wilde” nateelt van de rasvolken een behoorlijk goede ontwikkeling vertoonde.

De Carnika is zeer zachtvaardig en de Nigra steeklustig. Voor het trekken van verdere conclusies is het aantal volken nog veel te klein.

Pr. nr. 9. Wichelroede-reactie proef :

Dit jaar werd voor het eerst samengewerkt met de Commissie voor Wichelroede-onderzoek in de Landbouw. Door een tweetal wichelroede-lopers werd een deel van het terrein nauwkeurig onderzocht. De resultaten werden in kaart gebracht. Een verslag hierover zal door bovengenoemde Commissie worden gepubliceerd. De oorspronkelijk door de heer Dovens als sterk positief reagerend aangeduide plaats werd thans door beide wichelroede-lopers als vrij van straling gevonden. De bijenstand, die op deze plaats was gezet, leverde praktisch dezelfde opbrengst als de controlestanden. Daarom werd deze stand verplaatst naar de gewone rij. Daar het niet duidelijk is, welke plaats als reagerend op de wichelroede moet worden aangeduid (de 3 lopers gaven allen verschillende „banen” aan), lijkt het me beter voorlopig deze proef stop te zetten.

Pr. nr. 10. Giftigheid van stoffen voor de bijen :

Het onkruidbestrijdingsmiddel Shell W. bleek de bijen, die bij het spuiten ermee in aanraking komen, onmiddellijk te doden. Na het bespuiten verdorren de planten zeer snel zodat een nawerking van het gif vrijwel niet te vreezen is. Bij bespuiten van een gewas, waarin bloeiend onkruid voorkomt, dat druk door bijen wordt bevolgen, zal echter zeker schade aan de bijen worden aangericht.

Pr. nr. 12. Phaenologische waarnemingen :

Doordat steeds meer van de op Ambrosiushoeve aanwezige planten in bloei komen wordt een groot aantal gegevens verzameld. Een eenvoudig weerhuisje en regenmeter werden opgesteld, zodat de omstandigheden ter plaatse bekend zijn. Van de door het K. N. M. I. bewerkte planten werden de gegevens doorgezonden.

Pr. nr. 13. Onderzoek groenbemesters — drachtplanten

Gele mosterd gaf een uitstekend gewas, dat echter niet in staat bleek de melde te onderdrukken. Borago, die vorig jaar in de boomgaard was gezaaid, gaf, vermoedelijk door de droge zomer, onvoldoende opslag. Boterzaad bloeide korter dan gele mosterd. Het bloembezoek op beide gewassen was vrijwel gelijk.

Pr. nr. 14. Ziektebestrijding :

Op het laboratorium van de Proefbijenstand werden 335 monsters bijen onderzocht op mijtziekte en 80 op Nosema. Hiervan waren resp. 34 en 14 monsters positief. Aan de Rijksseruminrichting werden door ons verzonden ter onderzoek 601 monsters uit Zeeuws-Vlaanderen en 982 uit Zuid-Limburg. De monsters uit Zeeuws-Vlaanderen kwamen in 1953 niet klaar. In totaal werden op 2 bijenstanden in Zeeuws-Vlaanderen en 16 bijenstanden in Zuid-Limburg de bijenvolken wegens mijtziekte vernietigd : totaal 105 volken, waarvoor een schadevergoeding werd gegeven van f 2247,—. Een 12-tal zieke volken werden aangekocht voor het nemen van proeven met bestrijdingsmiddelen. (Zie pr. nr. 16).

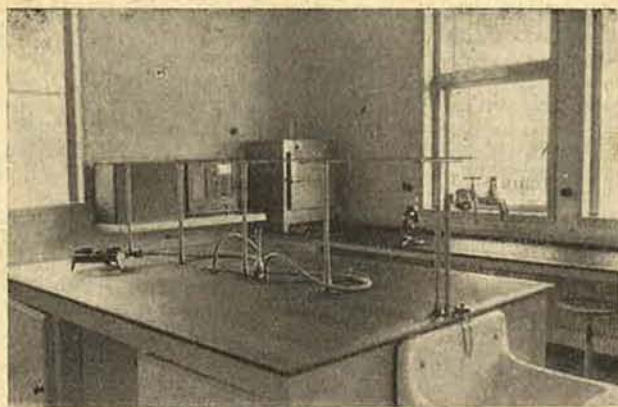
Pr. nr. 16. Onderzoek geneesmiddelen tegen mijtziekte :

Twaalf mijtziekte volken werden geplaatst op de Hoffman-plaat in de Biesbosch. Vier groepen van drie volken werden behandeld resp. met de als geneesmiddel aangeprezen middelen van :

- 1e. Koch (p. k.) waarvan de samenstelling wordt aangegeven als : 1, 1, bis (p-chlorophenyl) ethanol of meer algemeen als diparahalophenyl-alkylcarbinol.
- 2e. Kaeser (Delacan) van onbekende samenstelling.
- 3e. Lavie. Dit middel bevat een gistcultuur (Acaromyces), die zou woekeren op de mijten. Een ampul werd door Dr. Wieringa (lab. voor Microbiologie te Wageningen) onderzocht. De inhoud bleek alles behalve een reinkultuur te zijn.
- 4e. Geigy (Folbex), samenstelling 4, 4, dichloorbenzolzure ethylester (chloorbenzilaat), dat chemisch dus verwant is aan het middel van Koch.

Het leslokaal van Ambrosiushoeve.

Een hoekje van het laboratorium
van Ambrosiushoeve.

De middelen van Koch en Kaeser worden in de beroker aangestoken en de rook wordt door het vliegkat naar binnen geblazen. Het Folbex wordt als rookpapier in de handel gebracht. Het moet in de kast bij gesloten vliegkat des avonds langzaam opbranden.

De volken behandeld met het middel van Kaeser en Lavie vertoonden in de loop van de zomer een toename van het percentage zieke bijen en deze middelen hebben daardoor hun onbruikbaarheid bewezen.

De middelen van Koch en Geigy gaven hoopvolle resultaten, maar er zal moeten worden afgewacht of een blijvende genezing tot stand komt.

Het is namelijk niet mogelijk alle bijen uit de behandelde volken te onderzoeken. Daar een geringe besmetting bij het onderzoek van een monster makkelijk aan de waarneming ontsnapt is het alleen mogelijk door voortzetting van de proef (waarbij eventueel aanwezige besmetting zich uitbreidt) over enkele jaren positieve resultaten te krijgen.

Pr. nr. 17 Invloed van de bestuiving op de vorming van „Zaadkomkommers” en de rol van de bijen bij deze bestuiving :

Bij de in 1952 uitgevoerde proeven was gebleken dat bestuiving van komkommersbloemen in zeer vele gevallen niet het vormen van zaadkoppen tot gevolg heeft, ofschoon na bestuiving vrijwel altijd een groter of kleiner deel van de vrucht zaad bevat. De indruk werd verkregen, dat op een bedrijf te Waspik, waar de komkommers zeer goed groeiden, ook na de intensieve bestuiving met de hand geen zaadkoppen werden gevormd. Op een ander bedrijf met slecht gewas vormde wel een deel van de bestoven bloemen vruchten met zaadkop. Ofschoon beide genoemde bedrijven even ver van een bijenstand gelegen waren klaagde het „goede” bedrijf niet over zaadkoppen, het slechte ondervond dit euvel echter in sterke mate.

Het gelukt slechts zelden komkommers te krijgen die geheel met zaad zijn gevuld.

In 1953 werden deze proeven op drie bedrijven te Waspik en één te Capelle voortgezet, waarbij de volgende resultaten werden verkregen :

Bedrijf I 50 bestoven bloemen, 19 goede vruchten (alle met zaad), 3 zaadkoppen.

Bedrijf II 43 bestoven bloemen, 19 goede vruchten (alle met zaad), 1 zaadkop.

Bedrijf III 39 bestoven bloemen, 15 goede vruchten (alle met zaad), 3 zaadkoppen.

Bedrijf IV 28 bestoven bloemen, 17 goede vruchten (alle met zaad), 1 zaadkop.

De bedrijven hadden in het algemeen weinig te kampen met zaadkoppen.

Bedrijf III had wel het hoogste percentage ($\pm 10\%$), hetgeen overeenstemt met de ervaringen opgedaan bij de kunstmatige bestuiving.

Werd dus hiermede de indruk van 1952 bevestigd, dat de zaadkopvorming (niet de zaadvorming) na bestui-

ving voor een groot deel afhankelijk is van de fysiologische toestand van de plant, dit was nog sterker het geval bij de proeven genomen op de tuin van de Land- en Tuinbouwschool te Breda.

Het plan was oorspronkelijk bij een van de tuinders te Waspik een 6-tal groene komkommerrassen uit te planten om na te gaan of er verschil was in het vormen van zaadkoppen.

De planten zouden worden geleverd door het Instituut voor Veredeling van Tuinbouwgewassen te Wageningen. Dit plan kon echter niet doorgaan, omdat in het zaai-bed Fusarium optrad. In plaats daarvan werd zaad van bedoelde 6 rassen ontvangen, dat door medewerking van Ir. Stadhouders nog kon worden uitgezaaid in de tuin van de Tuinbouwschool te Breda. In deze tuin waren op de normale tijd reeds 2 rijen komkommerplanten uitgezet. De 6 rassen uit Wageningen werden aangevuld met het tweetal witte rassen, dat reeds vroeger was uitgezaaid. Vlak bij de komkommerrijen stond een bijenstand. De laat gezaaide komkommers ontwikkelden zich goed, maar kwamen uiteraard laat in bloei. Het was een zeer merkwaardig gezicht de twee „oude” rijen voor een groot deel zaadkoppen te zien opleveren, terwijl op hetzelfde bedrijf en in dezelfde periode de „jonge” rijen uitsluitend normaal gevormde vruchten leverden. Beide groepen van rijen werden druk door bijen bevolgen, terwijl bovendien de „jonge” nog zoveel mogelijk met de hand werden bestoven. Met het verslechteren van het weer (koude nachten) en het optreden van spint nam het aantal „zaadkoppen” in de „jonge” planten snel toe. Op het laatste werden vrijwel geen vrouwelijke bloemen meer gevormd. Het bijenbezoek, dat herhaaldelijk werd geregistreerd (ook in Waspik) nam af.

De gegevens omtrent de verschillende rassen zijn nog niet verwerkt, maar de voorlopige indruk is dat het verschil in aanleg tot het vormen van zaadkoppen slechts gering is.

De algemene conclusie is dat bestuiving in het algemeen leidt tot zaadvorming, soms over de gehele lengte van de komkommer, maar meestal in een deel aan de top. Of een dergelijke komkommer met zaad uitgroeit tot een normaal gevormde komkommer of tot een zaadkop is afhankelijk van de fysiologische toestand van de plant. Daar de plant op het laatste van het seizoen uitgeput raakt, treden dan de meeste zaadkoppen op.

Het volgende jaar zal moeten worden onderzocht of deze fysiologische toestand b.v. door bemesting kan worden beïnvloed.

De Directeur van de Proefbijenstand,
IR. J. MOMMERS.

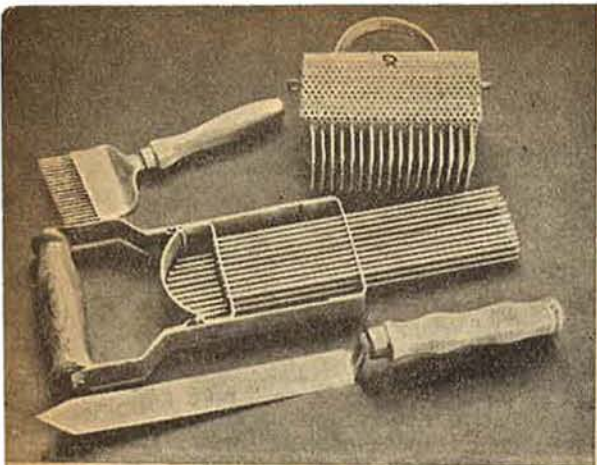
Bos, J., Problemen rond de bloei, A. O. 508. Z. j.

Met verschillende andere problemen, die zich voordoen tijdens de fruitbloei wordt ook „Bijen en fruit” genoemd. De schrijver komt tot de conclusie, dat het de meeste jaren zonder bijen even goed gaat als met bijen (uitgezonderd kersen).

Hij komt hiertoe door als volgt te redeneren: De windbestuiving is door deskundigen als onbetekenend verklaard. De fruitteler krijgt evenveel fruit als hij geen bijen huurt, dan wanneer hij wel bijen huurt. Dus hebben andere insecten de bestuiving tot stand gebracht!

Tot staving van deze bewering over „andere insecten” haalt schrijver een Duitse publicatie aan. De in Nederland verzamelde gegevens noemt hij niet. Ook vermeldt hij niet wat Kobel (die als literatuur wordt op gegeven) van de bijen zegt.

In sommige jaren b.v. als de meeste bloemen bevroren zijn of als het gedurende de hele bloeitijd slecht weer is (nu plotseling weer geen wilde insecten!) kunnen de bijen erg nuttig zijn. Het huren van bijenvolken is dan een soort verzekeringspremie. IR. J. MOMMERS.

Over het ontzegelmis en de ontzegelvork hebben we in het vorige jeugdhoeftje geschreven. Voor het slingeren van heide-honing hebben we een kolbtoestel of een ericaborstel nodig....

Waar denkt 'n imker aan, die het woordje „Augustus” hoort of ziet? Hei! Juist, de veel omstreden heide.

Veel omstreden. We lezen vaak:

Wat is er met de heide aan de hand?

Honingt de heide niet meer?

Slechte heidedracht in 19...

Is 't nog de moeite waard om naar de heide te reizen?

Het is niet mijn bedoeling op deze vragen in te gaan. Wel ben ik van plan om in dit stukje rekening te houden met het feit, dat nog velen de heide gaan opzoeken. De heide is 'n zeer speciale dracht, die typische mogelijkheden biedt, maar die ook speciale moeilijkheden met zich meebrengt.

EERST NAAR DE KUNSTZWERMEN.

Tijd voor deze controle: einde van de eerste week van Augustus.

1. Is er sprake van zwermplannen? Meestal zal dit, na ons fors ingrijpen in Juni-Juli, niet meer 't geval zijn, maar uitgesloten is 't niet.

2. Afvliegen

We laten de kunstzwerm weer afvliegen. Hiermee bereiken we:

a. dat de zwermplannen opgegeven worden;

b. 'n prachtige versterking van de honingvolken voor de heide.

Waar blijf je met de kunstzwermen?

Je kunt ze achter de honingvolken zetten, desnoods er op (plat dak). Dit in verband met de ruimte. Je kunt 't afvliegen ook uitstellen tot 2 à 3 dagen vóór de reis naar de heide. Zet de zwermen dan op 'n willekeurige plaats en breng ze, na 't vertrek van de reisvolken, op de juiste plek op de stand. Ze worden dan zo gezet, dat er telkens weer 'n honingvolk kan worden tussenge-schoven.

Opmerkingen:

1) Denk er aan: geen kunstzwermen mee naar de heide.

2) Pas op voor vechterij bij 't afvliegen.

Voerpositie

Het doel van onze zwerm is, hem zo veel mogelijk bijen te laten produceren. Voergebreek is 'n feilloos werkende rem. Als je met de zwermen niet beslist goed werkt, kan je het beter niet doen. Het is hiermee als met veel andere dingen: alles of niets.

BEHANDELING VAN DE HONINGVOLKEN

Tijd voor deze controle: uiterlijk 10 Augustus.

A. Routine onderzoek

We letten dus op de moeder, 't broed en 't voedsel.

B. Klaarmaken voor de heide.

Gelukkig hebben wij geen zwakke volken, anders zou ik weer nadrukkelijk moeten zeggen, dat alleen zeer sterke volken op reis mogen.

1. De tweede broedbak nemen we af. Ramen met broed moeten in de onderbak. Zet 't broednest weer behoorlijk in elkaar. Hoe moet dat ook weer? Nu zou 't ideaal zijn, om alle ramen, waar geen broed in zit, te vervangen door stevige, oude raten. Dit is iets voor oudere imkers dus. Waarom we dit doen zullen we zo dadelijk zien.

2. In plaats van de tweede broedbak geven we een honingkamer, 'n bakje met halve raampjes.

Helaas betekent dit voor onze jonge imkers weer 'n uitgave van ruim f 8,- (bak, raampjes, kunstraat).

Secties zijn een luxieus middel om raathoning te winnen. Ik voel er niet veel voor dat beginners aan te raden....

Ons

Toch geef ik je de welgemeende raad alleen op deze wijze naar de heide te gaan. Wees vooral niet bang, dat 'n honingkamer te klein is. Raten met heidehoning moeten dik, dus goed gevuld zijn, anders is het slingeren hopeloos werk.

MOGELIJKHEDEN MET DE HONINGKAMER

We kunnen ons toeleggen op 't winnen van slingerhoning, maar ook kunnen we 'n greep doen naar raathoning. Raathoning van de heide is in veel opzichten 'n begerenswaardig product. Het zal duidelijk zijn, dat de inrichting van de bak voor het winnen van raathoning anders moet zijn dan die voor 't verkrijgen van slingerhoning.

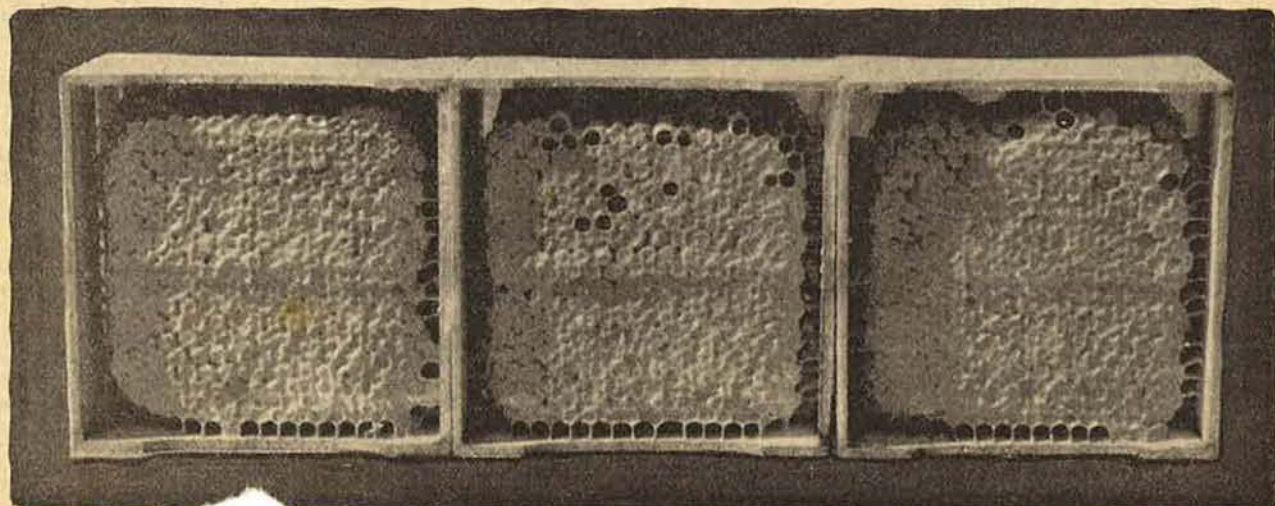
A. Slingerhoning

Voorzie de raampjes van hele velen kunstraat. Doe dit op de gewone wijze. Velen menen, dat één draadje genoeg is. Laat je niets wijs maken!

Wij leggen geen rooster. Laat de moeder asjeblijft in de bovenbak leggen. Deze zomer kunnen wij beginners, namelijk niet slingeren. Ik kom daar straks op terug.

Door 't bebroeden worden de raten steviger. Laat, indien mogelijk, volgend seizoen deze ramen nog 'n paar malen bebroeden. Je kunt dan volgend jaar uit deze stevige raten wel heidehoning slingeren.

De honing, die we dit jaar in deze verse raten krijgen, scheppen we af met 'n lepel. Verwijder cellen met honing tot op de middenwand van de raat en gooi alles in een zeef. Als je dat op 'n zeer warme plaats doet, lekt de honing uit. Een beetje roeren en persen met 'n lepel en daarna de honing door kaasdoek nazeven. Imkers, die over oude honingkamer-ramen beschikken, leggen bij 't opzetten van de honingkamer het rooster op de broedkamer.

zengdhoekje

B. Raathoning

Raathoning is een product, dat je als het ware met huid en haar opeet. Men eet de honing in de raat, wat niet wil zeggen dat de onverteerbare was moet worden doorgeslikt. Je zult begrijpen, dat de was eigenlijk hinderlijk spul is in de raathoning. Hoe dunner dus de was, hoe beter. De dikke kunstraat is dan ook uit den boze. In raathoning mag geen kunstraat zitten. We doen geen draad in de ramen en geven een strookje voorbouw van hoogstens 1 cm breedte. Die voorbouw is 'n streepje kunstraat, dat precies in 't midden van de bovenlat wordt vastgezet. Het is 'n secuur werkje. Je moet de bijen namelijk de juiste richting aangeven. Een goed begin is het halve werk. Beginnen de bijen de bovenste rij cellen goed, dan komt de rest ook wel voor elkaar. Het verdient daarom m.i. ook geen aanbeveling slechts een driehoekje voorbouw te geven.

Dit klinkt allemaal zeer eenvoudig, aantlokkend en voordelig. Maar nu moet eerst die bak nog uitgebouwd en vol honing gedragen worden. Tot zo'n prestatie zijn alleen supervolken in staat. En dan moet alles nog meewerken.

Je legt natuurlijk bij het plaatsen van deze bak op het volk meteen het moerrooster. Het verdient aanbeveling één uitgebouwd raam, of althans één raam met kunstraat in de bak te hangen. De bijen komen dan gemakkelijker naar boven. De sectiebak: dat is 'n luxieus middel om raathoning te winnen. Ik voel er niet veel voor dat beginners aan te raden. Oefen eerst enige jaren met de honingkamer. Combinaties van slinger-, raathoning- en sectieramen zijn ook mogelijk. Probeer het maar eens.

ENIGE WENKEN VOOR HET SLINGEREN VAN HEIHONING

Uit het voorgaande hebben jullie al wel begrepen, dat er met die heihoning iets bijzonders moet zijn. Bij het slingeren van voorjaars- en zomerhoning zal het je zijn opgevallen, dat de honing bij het ontzegelen direct begint te lekken. Als je een raam heihoning ontzegt, kun je 't gerust een uur, 'n dag desnoods, met de ontzegelde kant naar beneden leggen, maar er komt geen druppel uit. Sterker nog: als je 'n ontzegeld raam zonder meer slingert, zie je er geen spatje uitkomen.

Heihoning is niet vloeibaar, maar gelei-achtig. Ieder celletje bevat als het ware een blokje honing. Merkwaardig is, dat je door roeren de heihoning van de gelei-toestand in de vloeibare toestand kunt brengen.

Celletje voor celletje roeren is een heidens karwei, maar natuurlijk zijn daar al lang een paar instrumentjes voor uitgevonden. Op de foto zie je een erica-borstel en een kolbtoestel. Met zo'n apparaat bewerk je een heleboel cellen ineens.

(De naam erica-borstel is 'n beetje

Goed gevulde en mooi vlak verzegelde raathoning in nieuwe, blanke raampjes, zonder stuifmeel in de cellen en met mooie witte dekseltjes op de cellen, heeft grote waarde voor de verkoop....

Voor eigen gebruik snijd je de raathoning uit het raampje en legt hem op een feestelijke schaal.

vreemd. Erica is namelijk de latijnse naam voor dopheide, terwijl de meeste heidehoning afkomstig is van de struikheide of calluna.)

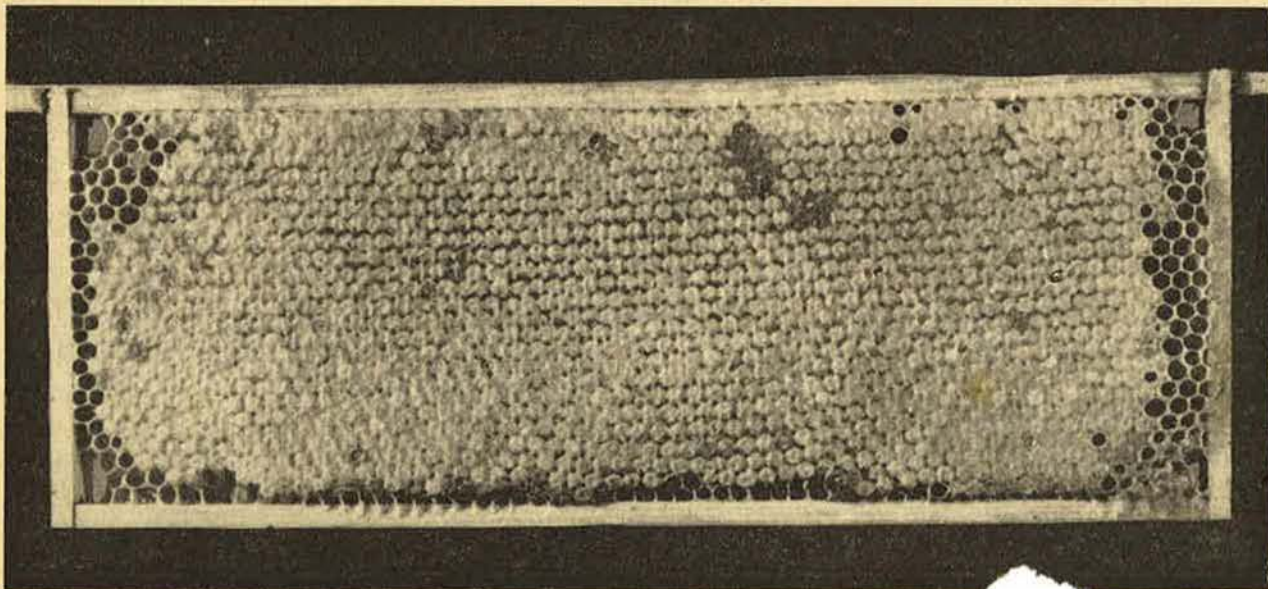
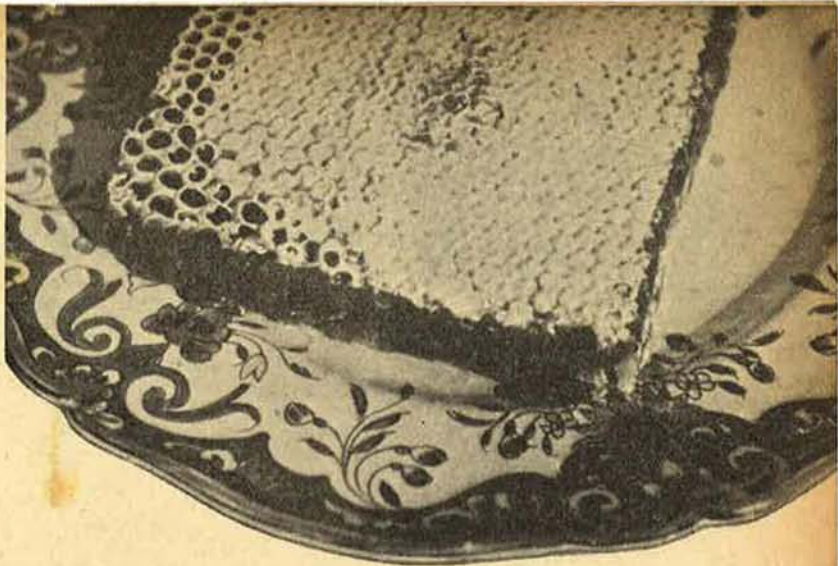
1. Hoe werk je met 'n ericaborstel of 'n kolbtoestel?

Breng het apparaat 'n 10-20 cm boven de raat en druk de „spijkers” dan enige malen op dezelfde plaats in de raat. Door deze behandeling verniel je nog al heel wat celwanden. De honing is voldoende bewerkt als hij over de raat begint te lopen. Na deze bewerking zien de raten er slecht uit. Jonge, onbebroede raten sla je tot pap, vandaar mijn goede raad om bebroede raat te nemen, voor de heidedracht.

Veel imkers leggen kolb of borstel in heet water. Het water moet dan zo heet zijn dat het water dat aan de spijkers blijft hangen onmiddellijk opdroogt. Als je in 'n voldoende warm vertrek werkt, kan deze waterbad-behandeling met succes achterwege blijven.

2. Ontzegel de raat aan beide kanten. Kolb dan één zijde, slinger die leeg en bewerk daarna de andere kant van het raam.

„Kolben” is de bewerking van de

Zilveren Imkersdag Emmen

28 AUGUSTUS

Deelnameprijs: f 4,50 per persoon.

Gironummer: 630196 ten name van de secretaris der afdeling Emmen.

PROGRAMMA:

- 10,30 Welkomstwoord door de Voorzitter van de groep Emmen, de heer Dr. B. H. Kessens.
Opening door de Voorzitter der Vereniging, de heer Mr. L. R. J. ridder van Rappard.
Begroeting door de Burgemeester van Emmen, de heer Mr. K. H. Gaarlandt.
- 11,— Rede door de heer J. H. J. Evers.
Onderwerp: De bakens dienen verzet..!
- 11,45 Vertrek naar de Turnhal, waar de Drentse koffietafel wordt geserveerd door „t Aol Volk” in Drents costuum. Proatien over Drente, door de heer H. F. Buiskool.
Volksdansen door 't Aol Volk, ingeleid door Geert van 't Hoge (de heer G. Broening).
Uitreiking prijzen honingtentoonstelling.
- 13,45 Gelegenheid om de Honingtentoonstelling te bezoeken.
- 15,— precies: *Opvoering van de operette „de Zonnekinderen”*. Tekst: Margot Vos.
Muziek en leiding: Tilly Hilvers.
- 16,45 Thee en sluiting.

17,— Nogmaals gelegenheid voor een bezoek aan de Nationale Honingtentoonstelling.

Als u in Emmen aankomt — per bus of per trein — zal de Commissie voor de ontvangst u de weg wijzen naar de Nieuwe Aula, waar het eerste deel van de Imkersdag wordt gehouden. U wordt ontvangen met koffie en koek.

Om kwart voor 12 gaan we naar de vlak bij de Aula gelegen Turnhal, waar een echte Drentse koffietafel voor de deelnemers gereed staat. Over de attracties tijdens de koffietafel zie men het programma.

Dan gaan we naar de Nationale Honingtentoonstelling, in een gebouw op hetzelfde terrein. We rekenen op een groot aantal inzendingen!

Om drie uur zitten we weer in de Aula, waar een unieke bijenoperette wordt opgevoerd. We vertellen er niets van, het zal een verrassing voor u zijn van de alleraangenaamste soort! En we hebben ons er van overtuigd dat een op het toneel gefluisterd woord op de achterste rij duidelijk verstaan kan worden.

Emmen zorgt voor een programma, onze ZILVEREN Imkersdag waardig!

De deelnamekosten zijn lager dan we hadden durven hopen. Het wordt een dag om nimmer te vergeten.

Een kaartje van Emmen vindt men op de omslag.

raat met de ericaborstel of het kolb-toestel.

Ontzegelen van een raat, die aan één kant al gekolbt is, valt niet mee. 3. Let vooral op de evenredige belasting van de slinger. Bij het slingeren van heihoning moet je nog al lang en snel draaien en dat geeft grote kans op springen (huppelen) van de slinger.

4. Werk in een warm vertrek. Liever 28 graden C. dan maar 20 graden. 5. Slinger de raten zodra ze uit de kast komen. Of zet ze in elk geval warm weg. Flink afgekoelde ramen heb je metterhaast niet weer op temperatuur.

6. Door de grote taai-vloeibaarheid van deze honing is het gevaar dat we lucht in de honing krijgen erg groot. Roer dus zeer voorzichtig in de zeef en klop de honing niet op. Zorg ook zo weinig mogelijk de bodem van de zeef te raken, want dan druk je er veel was doorheen.

7. Zeef de honing onmiddellijk na, door kaasdoek. Heihoning wordt namelijk weer heel gauw taai-vloeibaar.

8. Zie voor de verdere behandeling 't Juli-nummer.

OPMERKINGEN OVER RAATHONING

1. Alleen goed gevulde en mooi vlak verzegelde raampjes hebben grote waarde voor de verkoop.

Verder ziet men graag zuiver witte zegeltjes. Sommige volken leggen het zegel op de honing, hierdoor krijgt het dekseltje 'n matte, vetvrij-papier-achtige, tint. Men moet de volken op deze eigenschap toetsen als men van plan is zich op het winnen van raathoning toe te leggen.

2. De raampjes moeten nieuw en goed blank zijn. Kleine smetjes, o.a. van propolis, moeten zorgvuldig worden weggekrabd. Deze maatregel is niet zo dringend als de honing niet in het raam verkocht zal worden.

3. Ook de raat zelf moet zuiver zijn en wit van kleur. Van heidehoning bouwen de bijen witte raat.

4. In de raathoning mogen geen cellen voorkomen, die gedeeltelijk gevuld zijn met stuifmeel. Vaak wordt op het stuifmeel een laagje honing gelegd dat dan normaal verzegeld wordt. Hou 't raam maar even tegen

't licht en je ziet de stuifmeelcellen als donkere eilandjes afgetekend.

5. Raathoning wordt verkocht in het raam. Dit is gemakkelijk en geeft geen knoeierij. Men verkoopt ook losse stukken. Het best kan men deze aanvoeren in pons raathoningdoosjes met cellophaandeksel.

Het verdient aanbeveling de raampjes zo lang mogelijk heel te laten en pas te versnijden vlak voor het afleveren.

DE BEHANDELING DER KUNST-ZWERMEN OP HET EINDE VAN DEZE MAAND.

De zwermen moeten sterk de winter in. Een eerste vereiste daarvoor is een royale, tijdige inwintering. Begin daarmee eind Augustus en zorg dat het klaar is als de honingvolken thuis komen.

Inwintering is de grondslag voor het volgend bijenseizoen. Inwintering fout, alles fout.

Veel succes op de hei....en.... niet te laat terug met de bijen!

TILBURG

H. van Gool

uit de Jaagkiepers

- Stimulerend voedsel
- Prijzen voor koninklijk voedsel in Frankrijk dalen
- Kippen door bijen gestoken
- Hoe kwamen de bijen naar Ierland?
- Honing vloeibaar houden
- Een honing-baby

In de laatste tijd wordt over het geven van stimulerend voedsel aan de bijen veel geschreven. Enkele aanhalingen volgen hier:

Gazette Apicole 1954-4 neemt uit het Journal Suisse d'Apiculture een artikel over van Jean Claude Bosset getiteld: Wat te denken van eiwit-hydrolysaten in de bijenteelt?

Analysen hebben uitgewezen dat het Koninklijk Voedsel ongeveer 50 eiwit-stoffen in de vorm van amino-zuren bevat.

Wat zijn amino-zuren?

Het eiwit is kwalitatief de belangrijkste voedingsstof voor mens en dier, maar het opgenomen eiwit (b.v. vlees voor de mens en stuifmeel voor de bijen) is niet direct door het organisme te gebruiken, het moet een omzetting (hydrolyse) ondergaan en hiervan het woord eiwit-hydrolysaten. Door die omzetting ontstaan amino-zuren. Hiervan bestaan er 19 soorten.

Sinds het einde van de oorlog worden de amino-zuren met goed gevolg in de geneeskunde gebruikt. Om hiermede succes te hebben, mogen de eiwit-hydrolysaten slechts uiterst zwakke hoeveelheden keukenzout bevatten. Dit geldt ook voor toepassing in de bijenteelt.

Het is gedeeltelijk te danken aan deze amino-zuren, dat duizenden zwakke en vroegtijdig geboren zuigelingen, welke voorheen tot een zekere dood veroordeeld waren, thans prachtige baby's, vol leven, zijn geworden. Niet alleen de zuigelingen hebben de wonderlijke gevolgen van het aminozuur ondervonden, maar ook volwassenen: na maagzweren, leveraandoeningen, zware bloedarmoede enz. hebben zij hun gezondheid herkreten.

Van Dr A. Maurizio verscheen in de Schweizerische Bienenzeitung 1953 -3 een zeer interessante studie terzake.

A. P. de Groot, aldus Bosset heeft aangetoond, dat het beslist noodzakelijk is aan de bijen een eiwit-hydrolysaat te verschaffen, dat zekere aminozuren bevat, anders zou

de groei van de larve gestoord worden.

Het artikel verwijst naar het proefschrift waarop onze landgenoot aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op 9 Juli 1953 promoveerde tot doctor in de Wis- en Natuurkunde: Protein and Amino Acid Requirements of the Honeybee. (Van de hand van Dr A. P. de Groot verscheen in ons Octobernummer 1953 het artikel „Bijenteelt en bijenvoeding”, waarin hij zijn proeven met amino-zuren beschrijft. Helpt deze geleerde aan bijenkoninginnen. (Zie ons M.S. van Juni j.l. bld. 93)

Bosset heeft gedurende 3 jaren eiwit-hydrolysaten in de vorm van het product Nesmida Nestlé aan zijn bijen toegediend. Hij loste 5 à 10 gram van het poeder op in 50 gram water, deze oplossing werd vervolgens toegevoegd aan suikerstroop, waaraan men nog een soeplepel „Bécozyme Roche” (een preparaat met b-vitaminen) kan toevoegen. Men moet dit voedsel snel opvoeren, het gaat spoedig tot gisting over. Hij raadt nog aan niet te vroeg in het voorjaar met deze voeding te beginnen en op zwermen te letten.

Résumé: In de bijenteelt geeft het gebruik van Nesmida aan de bijen reeds omgezet eiwit, dat dus direct voor de groei der larven van betekenis is. Deze voeding overtreft elke verwachting, de volken worden spoedig sterk en volkrijk, maar men moet wel de behandeling tegen bijenziekten, ingevolge de aanwijzigingen van Liebefeld toepassen. Dit is een aanbeveling, ook de bekende Fransman Alin Caillas is voor dit stimuleren. Hij schrijft in Abeilles et Fleurs 1954-4 in zijn rubriek Les Libres propos:

Appert Collin heeft bewezen dat dit (stimulerend) voedsel alleen als een zweeps slag werkt zolang als het opgenomen wordt, zo zal een suikerstroop van 100 tot 150 gram slechts enkele kwartieren uitwerking hebben. Beter voldoen de koeken van de Amerikaan Farrar, welke stuifmeel bevatten, een koek van 500 gram werkt ongeveer een week. Men moet dus suikerdeeg of borstplaat, waarin men stikstof heeft verwerkt, geven, hiervoor kan men sojameel gebruiken, maar veel doeltreffender is een product van een Zwitserse chemische fabriek: Bécozyme en Nesmida.

Bécozyme is in Frankrijk bij apothekers verkrijgbaar, het is een samenvoeging van vitaminen-B, één tabletje tot poeder gemaakt, is voldoende voor 5 kg. stroop. Bécozyme heeft een zeer bijzondere geur en

kleurt de suikerstroop goudgeel. De bijen zijn er fel op.

Nesmida — een Nestlé-product — is nog niet in Frankrijk verkrijgbaar, het is wat scheikundigen een „eiwit-hydrolysaat” noemen, een stof zeer rijk aan amino-zuren (Caillas zegt dat er 17 soorten bestaan, de Groot noemt er 19, maar 2 ervan zijn voor de bijenteelt niet van belang). De bijen zijn verzot op dit mengsel, hetwelk een voordeel heeft de ingewanden der bijen niet te belasten, zoals wel het geval is met melk, eieren en meel.

In het volgende nummer van Abeilles et Fleurs komt Caillas nog eens op dit onderwerp terug en wel naar aanleiding van een artikel in het Aprilnummer van het reeds genoemde Zwitsers blad:

Dit is een waarschuwing tegen het gebruik der genoemde middelen:

In vakbladen en lezingen wordt in de laatste tijd door personen reclame gemaakt voor het toevoegen van tabletten met vitaminen en eiwit-hydrolysaten aan het bijenvoer. De uitspraak van het bekende instituut te Liebefeld is:

Proeven in laboratoria en op bijenstanden hebben aangetoond dat vitamine-tabletten weinig of geen biologische invloed hebben op volwassen bijen. Het is dus nutteloos hun voedsel met synthetische vitamine te voorzien.

De kennis over de uitwerking van eiwit-hydrolysaten is nog weinig uitgebreid. Van de uitwerking op mensen kan niet worden afgeleid hoe deze op de bijen zal zijn. Onder de tot heden onderzochte hydrolysaten blijken er sommige schadelijk voor de bijen te zijn.

We zijn dus genoodzaakt de aandacht van de Zwitserse imkers op het volgende te vestigen: het is voor hun eigen risico en gevaar als zij hun bijen met pharmaceutische middelen gaan voeren, waarvan de uitwerking niet door Liebefeld is gecontroleerd. Om met succes de verschijnselen van een tekort aan eiwit, welke zich in het voorjaar voordoen, te voorkomen raden wij de aanplanting van stuifmeelgevend gewassen en gecontroleerde vervangingsmiddelen van stuifmeel, aan welke ongevaarlijk en biologisch doeltreffend zijn.

Caillas is het hiermede niet eens: Ik ben niet gewoon middelen aan te bevelen, welke ik niet beproefd heb. Wat Bécozyme en Nesmida betreft ben ik overtuigd. Het vorig jaar met enkele volken en thans sinds Februari tot einde April met 30 volken, waar-

van de helft in kasten en de rest in korven, heb ik proeven genomen, ik gaf deze hetzij suikerdeeg hetzij met suikerstroop vermengd met de door Liebefeld gewraakte middelen.

Voor mij geldt alleen het met eigen ogen waargenomen resultaat: alle volken hadden zich opvallend ontwikkeld, zij waren overvol bijen en ondanks de raad van Liebefeld zal ik blijven voortgaan deze middelen te gebruiken.

Over de afzet van het Koninklijk Voedsel geeft Caillas aan het slot van zijn artikel de volgende weinig hoop gevende mededeling: De afzet is nog niet erg groot. In Frankrijk zijn slechts 5 firma's die afnemers van betekenis zijn. Het aanbod wordt groter, waardoor de prijzen dalen. Deze zijn van 5.000 francs in Mei 1953 via 3500 en 2500 op 1000 francs per gram gekomen en er moeten reeds imkers zijn, welke beneden deze prijs verkocht hebben. En een aanhaling uit de Revue française d'Apiculture: 1954-4: Koninklijk Voedsel heeft men in Parijs verkocht tegen 850 francs per gram, verwacht wordt dat de prijs zal oplopen.

Het Laboratorium te Bures-sur-Yvette heeft eerst voor stuifmeel 600 francs per kg betaald, dit was te weinig. De prijs is thans ongeveer 900 francs. Men rekent dat men in het zuiden van Frankrijk wel 5 kg stuifmeel per jaar en per volk kan oogsten.

In Viet-Nam zijn de bijen voornamelijk vertegenwoordigd door *Apis florea*, *A. Indica* en *A. dorsata*. De Vietnamezen eten de larven en nymfen als de poppen der zijdewormen. Gazette Apicole 1954-3.

The South African Beekeeper 1953 9-10 meldt de volgende ongewone ondervinding:

Een zwerm werd woest en de kippen van de bijenhouder werden flink gestoken. Maar de bijenman, een Schot, was niet ontmoedigd, hij sneed van alle kippen, die flink gestoken waren, de kop af, plukte ze, maakte ze op en de gezwollen beestjes brachten hem nog een flinke prijs op.

The Irish Beekeeper 1954-2 vertelt hoe de bijen van Engeland naar Ierland zijn gekomen:

In één der vele kloosters, gesticht door St. David van Wales, waar de monniken bijen hielden zou één van hen, St. Modomnoc, een Ier, naar zijn vaderland terug reizen. Deze monnik hield veel van bijen en een grote zwerm volgde hem en zette zich op de steven van zijn schip. Hij bracht de bijen naar het klooster terug en wilde ongezien weer wegslopen, maar de bijen volgden hem weer. Dit herhaalde zich drie keer. Toen ging de monnik naar St. David en vroeg hem of hij de bijen mocht meenemen. Deze heilige zegende de monnik en zijn bijen en zij vertrokken naar 't Groene Eiland waar de bijenteelt zeer tot bloei kwam.

In Abeilles et Fleurs 1954-1 geeft

een bijenhouder de volgende originele methode om honing vloeibaar te houden:

Het is voldoende deze in een glazen flacon een dag lang aan het volle zonlicht bloot te stellen. Aldus behandelde honing was nog vloeibaar toen niet ge „zonde” honing reeds versuikerd was.

In het Maartnummer van genoemd blad beaamt een andere imker deze bewering:

1. Een in September gewonnen honing, welke gedurende 2 à 3 dagen in glazen potten in de zon had gestaan was in Januari volkomen vloeibaar en klaar, terwijl dezelfde honing, welke niet zo behandeld was, versuikerd was.

2. Een donkere honing, in Juni gewonnen, welke in September nog

vloeibaar was, was na drie dagen in de zon gestaan te hebben, helderder geworden. Dit helder worden werd met een foto-electrische cel gemeten: de potten lieten de derde dag 2 à 3 keer meer licht door dan in het begin. Maar na deze tijd werd bijna geen verbetering meer vastgesteld; de proefneming werd 10 dagen volgehouden.

Deze imker vermoedt dat in het eerste geval door de zonnearmte de luchtbelletjes uit de honing gedreven worden, en in het andere geval het zonlicht een chemische uitwerking heeft op de kleurstof van de honing. De proefneming zal er niet toe leiden dat een donkere honing een lichte honing wordt, maar het uitzien ervan zal verbeterd worden.

Jékavé.

In vele landen wordt flink reclame gemaakt om honing aan baby's te voeren. In Frankrijk heeft men de slagzin:

Les beaux enfants de France mangent du miel de France = de mooie Franse kindertjes eten Franse honing.

Maar deze Hollandse baby mag er ook zijn. Zij heeft in haar eerste levensjaar heel wat honing geslikt (haar opa is imker) en wel onder toezicht van de dokter. Het heeft de rakker geen kwaad gedaan.

Als wij onze honing aan het dieet van alle baby's toegevoegd konden krijgen zou dit een verruiming van onze honing-afzet zijn.

„Nederlandse honing in zijn mond,

Maakt Uw baby sterk en gezond”.
Jékavé.

Zilveren Imkersfeest te Emmen, een laatste opwekking

Wanneer ons maandblad voor Augustus is verschenen, is het nog een kwestie van een paar weken en dan hebben wij de grote dag.

28 Augustus, de dag waarop Emmen moet staan in het teken van de bijenteelt, een dag van vreugde om onze bijtjes, de zonnekinderen, zoals ook de titel van onze bijenoperette luidt.

En al laat ook de zon haar kinderen in deze zomer de meeste dagen in de steek, wij blijven toch steeds de optimist, gedachtig aan de spreuk: „Na regen komt zonneschijn”. We willen allen op 28 Augustus getuigen van onze liefde voor onze bijen, van onze kameraadschap en daarom van deze dag een waardig imkersfeest maken.

Als sluitingsdatum is 8 Augustus gesteld, wacht niet tot die datum, maar geef U direct op als deelnemer. Reeds zijn al verschillende opgaven binnengekomen, per trein en per autobus.

We hebben toch afgesproken dat het duizend deelnemers zullen zijn? Wij kunnen U ontvangen, ons comité is in volle actie. De deelnameprijs is U toch bekend, f 4,50, waarin alles inbegrepen, koffie, koffietafel, thee, toegang operette. Imkers, OP 28 AUGUSTUS NAAR EMMEN.

Bericht van deelname aan Joh. Hilvers, Noordbargerstraat 2, Emmen.

Giro: Secr. Bijenvereniging afd. Emmen, no. 630196.

Loont het reizen naar de heide nog?

Menigeen zal, gelet op het groot aantal slechte heidejaren, dat achter ons ligt en het steeds kleiner wordend heide-areaal, dat op vele plaatsen bovendien nog ernstig door het Heidehaantje wordt bedreigd, geneigd zijn deze vraag ontkennend te beantwoorden. Toch wil ik nog een poging wagen, U tot een reis naar de heide te verleiden. Immers, zoals de volken, welke naar het fruit zijn geweest, steeds de beste volken voor de zomerdracht zijn, in vergelijking met de volken, die thuis met drijfvoeren enz. zijn opgefokt, zo blijken ook de volken, welke naar de heide zijn geweest, in het voorjaar steeds de sterkste te zijn. De jaren, dat de heide zo slecht is, dat de bijen bijgevoerd moeten worden, zijn, mits de bijen behoorlijk verzorgd naar de heide zijn gebracht, gelukkig zeer zeldzaam.

De heide moet, wil de plant mooie lange scheuten maken, in Juni veel water hebben en daar heeft het, geloof ik, dit jaar niet aan ontbroken. Als het weer nu tijdens de bloei ook nog meewerkt, dan hebben we een goede kans. En stel U eens voor, dat het nu eens een uitzonderlijk goed heidejaar wordt, 1935 was er zo een en 1944 was ook lang niet gek, dan heeft U achteraf spijt daarvan niet te hebben geprofitteerd en zijn de „Had ik maar 's" niet van de lucht.

Maar er zijn natuurlijk nog wel een paar punten, waar aan gedacht moet worden en deze willen we dan nog even in vlot tempo de revue laten passeren.

De standplaats.

Het is verstandig persoonlijk een plaats op te zoeken. Wordt er per afdeling gereisd, dan kunnen ervaren leden dit opknappen. Punten van belang zijn: zo mogelijk jonge hei; geen heidekever, te zien aan de bruine als verbrand uitzijnde toppen van de scheuten; niet te veel volken bij elkaar, de heide bij Terlet b.v. is ieder jaar veel te zwaar bezet, er staan jaarlijks meer dan 3000 volken; zo mogelijk enig toezicht, er worden nog wel eens honingkamers en ook wel hele volken op de heide ontvreemd; enige beschutting door een bosrand, berkenopslag of vliegdenen, een heuvelrand of wat dan ook, tegen de westenwind en de hete namiddagzon; aanwezigheid van een drinkplaats (voor de bijen, wel te verstaan) of de mogelijkheid om deze in te richten. Als bijenkroeg voldoet bijzonder goed een oude vrachtautoband, over het midden van het loopvlak doorgesneden. De beide helften, gevuld met water en veenmos en natuurlijk niet in de volle zon neergelegd maar liefst tussen de struiken — desnoods hoge heide — voorzien geruime tijd in de behoefte aan water voor de bijen.

De volken.

Reist U alleen naar de heide met de bedoeling honing te winnen, dan kunt U alle zwakke en middelmatige volken thuis laten. U kunt echter ook met alle volken, welke U van plan is te overwinteren, naar de heide gaan, want ze komen altijd sterker terug dan zij er heen zijngegaan. De volken welke een opbrengst moeten geven, moeten, het blijkt reeds uit het vorenstaande, zeer veel vliegbijen hebben en niet teveel ruimte. Veel bijen en weinig ruimte geeft zwermen, iets wat op de heide dan ook nog al eens voorkomt. Dus, liefst volken met jonge moer en anders in ieder geval moeren knippen. Volken, welke op twee broedkamers stonden, zo mogelijk terug dringen op één broedkamer. Heeft U nog reservevolken, dan de broedkamers helemaal vol broed hangen en voor de kantramen liefst een paar ramen open broed nemen. Die blijven dan nog een poosje bezet, waardoor de bijen gedwongen worden de honing naar boven te brengen. Op de heide gaan de bijen niet zo makkelijk in de honingkamer. Dit is mogelijk ook een kwestie van temperatuur, het kan 's nachts al behoorlijk koud zijn op de vlakte. Daarom de volken goed warm inpakken, leg maar gerust 5 of 6 goed sluitende dekkleedjes op de honingkamer. Heeft U nog volken, die U op wilt ruimen, over, neem deze mee naar de heide en laat ze afvliegen op de andere volken, door ze een paar meter uit de rij te zetten. Van de restanten kunt U dan nog, met behoud van de beste moer, één volk maken.

Moerrooster.

Over het algemeen gaat de moer op de heide niet meer naar boven. Naar eigen schatting doet zij dit in ongeveer 1 op 10 gevallen wel. Als U dit risico aanvaardt, kunt U het moerrooster, dat altijd een ernstige belemmering vormt, achterwege laten. Wilt U dit risico niet nemen, dan met roosters naar de heide, maar deze na ongeveer 14 dagen weer wegnemen.

Raathoning of slingerhoning.

Het winnen van slingerhoning is vrij wat eenvoudiger dan het winnen van raathoning. Degenen, die zich niet op het winnen van raathoning hebben gespecialiseerd, zou ik dan ook willen aanraden het maar bij slingerhoning te houden, waarbij het aanbeveling verdient in de honingkamer liefst ramen te gebruiken, waaruit al meermalen is geoogst, of die een keer bebroed zijn geweest. Niets belet in het midden één of twee ramen met een smal stukje voorbouw te hangen en daarin hopelijk een mooi stukje honing in de raat te winnen.

Voor onze Imkersvrouwen

In het Julinumnummer stond aan de kop van de rechterbladzijde (109) „Voor onze Imkersvrouwen” en op de linkerbladzijde op dezelfde hoogte „Doe mee aan de Nationale Honingtentoonstelling”. De verzorgster van deze rubriek weet niet of dit puur toeval is, dan wel dat onze Redacteur een gelukkige inval heeft gehad, maar hoe het ook zij „Imkersvrouwen, doe mee aan de Nationale Honingtentoonstelling”.

Natuurlijk doet U dit reeds indirect, door het aandeel wat U hebt in het animeren oftewel opjutten van uw echtgenoot, die zich heilig heeft voorgenomen aan de tentoonstelling deel te nemen maar, indien hij niet voldoende achter de broek wordt gezeten, het inschrijven zolang zal uitstellen, dat het te laat is. Voor ons zelf nemen we deel in de klassen 10 en 11.

Voor klasse 10 — honingkoeken van minstens een pond, met volledig recept — kunnen wij U zeer aanbevelen een koek volgens het recept opgenomen in „Het Bijenboek” van Joh. A. Jousstra, waarvan wij hier voor degenen, die dit boek niet bezitten, het recept geven, zoals het in de derde druk is vermeld: „Een heerlijke honingkoek bakt men van 500 gr. bloem, 250 gr. honing, 8 eetlepels witte suiker, een kwart liter melk, 2 theelepels zuiveringszout, 2 theelepels gemalen kruidnagelen, 4 theelepels gemalen kaneel en naar smaak gember, sukade, amandelen en dergelijke. Nadat meel, suiker en kruiden dooreen geroerd zijn, wordt de melk en de vloeibare honing toegevoegd en goed met elkaar vermengd. Is het deeg gereed, dan wordt de koek gedurende één uur in een matig warme oven in een met boter besmeerd bakblik of in een bakblik, dat met beboterd vetvrij papier is bekleed, gebakken. Men laat de koek een paar weken in de kelder liggen, alvorens hem aan te snijden”.

Hieraan mogen wij nog toevoegen, dat voor een dergelijke koek bij voorkeur een pittige honing, zoals b.v. heidehoning, moet worden gebruikt. Een flauwe honing, zoals b.v. klaverhoning, geeft een minder smakelijk resultaat.

Voor wat betreft klasse 11 — het honinggebak, — is het natuurlijk verstandig, daarvoor een baksel te kiezen van wat steviger makelij en opgemaakt met een garnering, die een stootje kan verdragen, zulks met het oog op het transport naar Emmen.

Als zodanig komt zeer zeker in aanmerking de honingcake, beschreven in de vrouwenrubriek van het Februarinumnummer van dit jaar. Wilt U deze cake garneren — ook zonder garnering is deze cake heel smakelijk — dan kunt U dit het beste doen met een eenvoudige waterglazuur, welke U als volgt bereidt: benodigd 100 gr. poedersuiker, ± één eetlepel water en desgewenst een paar druppels likeuressence. Zeef de poedersuiker en roer er daarna zoveel kokend water bij, totdat een stijve massa is ontstaan, die stevig blijft staan en dus niet meer van de lepel druïpt. Voeg er eventueel naar smaak een paar druppels essence bij en bestrijk hiermede de cake. Wenst U een donkerbruin glazuur, meng dan wat poederchocolade door de suiker. Ongeveer 10 gr. is voldoende. Wilt U het nog mooier maken, dan kunt U in de warme glazuur figuurtjes leggen met sukadesnippers.

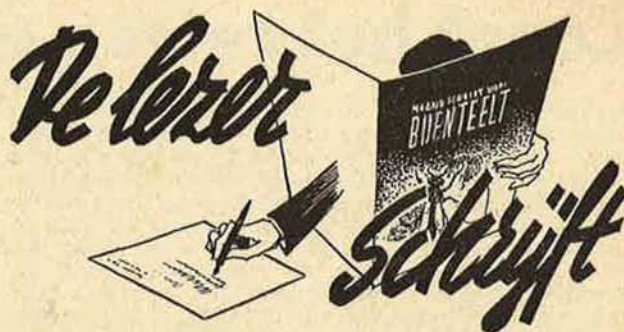
Mam.

Voor het verwerken van de honing moge ik U verwijzen naar de „Wenken voor Gevorderden” in het Septembernummer van het vorige jaar. De heer D. Jousstra gaf in het Kerstnummer een verslag van de resultaten.

Tot slot.

Blijf niet te lang op de heide staan. Ook al bloeit de hei zo op het oog nog aardig, het levert zo laat in het seizoen niet veel meer op en als het slechte weer vroeg invalt, kunt U de volken, als ze zo laat van de heide terugkomen, niet behoorlijk meer voor de winter opvoeren.

M.

In het Groentje van Juli lees ik, dat men de afstandblikjes voor het slingeren moet verwijderen. Ik heb in de korf van de slinger een paar gaten gemaakt, waar de afstandblikjes in vallen, ik hoef ze nu niet meer af te nemen en dat bespaart mij zeker 2 uur tijd en... zere vingers!

Santpoort. MEUNIER.

ZWERM IN DE STAD

Reeds om half tien ging de telefoon. 't Was Zondag, dus op zijn best aan het ontbijt, laat staan gekleed. Toch maar even luisteren. U spreekt met de Politie — is U van de bijenvereniging? Na het bevestigend antwoord vernamen we, dat er een zwerm bleek te hangen in een van de bomen in de Rusthoflaan. (Geen gek idee van zo'n vroege reiziger om zijn eerste aanleg te kiezen juist in de „Rusthof”-laan). Kunt U hem even komen halen? De berekening was gauw gemaakt. Rotterdamzuid — Crooswijk 6 km, 2 trams, daar gaat mijn Zondagmorgen. Maar daarin vergiste ik mij toch. De service van de Politie bleek verder te reiken dan een telefoontje. Reeds na een kwartier stond een Politiejeep, waarin een dienaar van de Heilige Hermandad in vol ornaat voor de deur en werd mij vriendelijk verzocht maar plaats te nemen.

Met een vaartje van ca. 100 km, een belangrijker zaak waardig, ging het door de Maastunnel. Even leek het nog dat we de zijkant van een luxe auto zouden rammen, maar dat liep goed af en spoedig was de plaats „des zwarms” bereikt. Er was reeds flinke belangstelling, kinderen draafden aan, kerkgangers vergaten hun doel en bleven kijken, fotografen stelden hun lenzen en sterke verhalen gingen van mond tot mond. Deze varieerden zo van „zulke knotsen van koninginnen (wijs zelf maar aan) tot zwermen die een heel (geen half) paard doodstaken.

Aller ogen waren naar boven gericht (zonder roetglaasjes). Daar ver in de hoogte hing het corpus delictum, overtuigd van zijn majesteit en klaarblijkelijk onverschillig voor de opschudding, die hij in deze volkrijke omgeving veroorzaakte. De aankomst van de jeep deed er nog een schepje op, ramen gingen open en de vele omwonenden, al of niet in pyama, zochten een plaatsje met goed zicht.

Maar goede raad was duur, zes meter hoog, daar kan geen enkele imker bij. Wat nu... Even een kort overleg tussen de geuniformden en weg ging de jeep, om kort daarna onder luid syrenegeluid terug te komen met een ladderwagen van de brandweer. Nu nam de belangstelling eerst recht toe. Van alle zijden kwamen ze, dravende en fietsende stadgenoten, hondjes uitlatende juffrouwen, hengelaars die vroeg naar huis kwamen omdat „ze” niet bijten wilden en vele, vele anderen.

Inmiddels was de ladder opgesteld en daar ging de imker, geruggesteund door zijn behaald imkersdiploma, reeds naar boven. De spanning was te snijden en het publiek keek letterlijk en figuurlijk hoog tegen deze held op. Een tram van lijn 15, uitgetingeld als deze was, bleef ook maar even staan en toen gebeurde het. Een klein rukte aan een mm dun takje en de buit was binnen. Hé... is dat al. Het publiek was zichtbaar teleurgesteld. Het had meer verwacht. Tot een peuter van een pruim en een duim groot ontspanning bracht en riep: Hé baas, er zit er nóg één.

P. KLAPWIJK, Secr. afd. Rotterdam.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 18 Overlast van bijen

De eigenaar van een fabriek, waarin veel suiker en witte stroop wordt verwerkt, heeft last van bijen, die in de drachtloze tijd in zijn fabriek binnen dringen. Daar hij meent, dat ter plaatse één imker woont, heeft hij deze doen aanschrijven, dat hij hem in rechten zal doen dagvaarden, indien hij geen maatregelen ter voorkoming van deze overlast neemt. De bewuste imker van zijn kant klaagt er over, dat de fabrikant de bijen, welke in zijn fabriek komen, vergast. De imker schrijft, dat de bijen bij emmers vol dood gaan. Wat moet ik doen? aldus de vraagsteller. Ben ik strafbaar voor de wet?

J. T. te Z.

Antwoord: Dit vraagstuk van suikerverwerkende werkplaatsen, waarin men overlast heeft van bijen, is niet nieuw. Het werd ook reeds besproken in het Februarinumnummer 1953 onder vraag 6, waarnaar tevens wordt verwezen. Voor wat betreft het dreigement van deze fabrikant, de imker te zullen doen dagvaarden, het volgende: Ieder is aansprakelijk voor de schade, welke door hem, zijn gezinsleden persoonlijk of vee wordt veroorzaakt. Indien dus de bewuste fabrikant het wettig en overtuigend bewijs kan leveren, dat de overlast veroorzakende bijen van vraagsteller afkomstig zijn, zal deze zeker verplicht kunnen worden schadeloosstelling te betalen. Maar aangezien dit bewijs praktisch niet te leveren is, menen wij, dat vraagsteller zich hieromtrent maar niet al te veel zorg moet maken, temeer daar er nog meer bijenhouders zijn, waarvan de bijen het bewuste fabriekje kunnen bereiken. Vraagsteller zij echter voorzichtig met de bewering, dat de fabrikant zijn bijen vergast. Immers, daarmee neemt hij de eigendom van de in de fabriek aanwezige bijen vrijwillig op zich, zodat de bewijsoverlevering van eigendom van de zijde van de fabrikant overbodig wordt en de imker zich daarmee het risico van het betalen van schadeloosstelling op de hals haalt. Vraagsteller late het leveren van het bewijs, wie de eigenaar van de overlast gevende bijen is, maar rustig aan de tegenpartij over.

Uit de brief van vraagsteller blijkt, dat hij een enthousiast imker is. De verzorger van deze rubriek is dat ook. Maar wij mogen door ons enthousiasme niet uit het oog verliezen, dat een niet-imker, die in zijn broodwinning wordt gehinderd door bijen, waar hij — althans het daar werkende personeel — vermoedelijk ook nog bang voor is, er anders over denkt en in zijn eigen gebouw alle middelen te baat neemt om zich van deze bijen te ontdoen. De juiste oplossing

is hier natuurlijk het treffen van een regeling. Wellicht ligt hier een taak voor het afdelingsbestuur. Mogelijk is het euvel verholpen met het aanbrengen van een paar gaashorren in de ramen en deuren van de werkplaats.

M.

Vraag 19 De eigendom van een zwerm

Een imker schept een eigen zwerm. Als hij deze des avonds verder wil behandelen, gaat de zwerm er van door. De eigenaar volgt de zwerm over een afstand van een halve km. en ziet deze bij iemand die vroeger bijen gehouden heeft, in een lege kast trekken. De gestelde vragen zijn: Kan de eigenaar rechten op deze zwerm doen gelden en welke? Is het geoorloofd lege bijenwoningen open in de stal of op het erf te laten staan?

H. V. te Z.

Antwoord: Deze kwestie, betrekking hebbende op „de bijen en het Recht,” werd vrij uitvoerig behandeld in de gelijknamige artikelenserie, opgenomen in de jaargang 1951 van ons maandschrift, Juni-aflevering en volgende, waarnaar vraagsteller wordt verwezen. In het kort komt het hier op neer. Onze wetboeken bevatten geen bepalingen meer, speciaal gewijd aan de bijenhouderij. Een onbeheerde bijenzwerm is niemands eigendom en wordt eigen-

dom van degene, die zich er het eerst over ontfermt.

In het onderhavige geval ligt de zaak echter anders. De imker, eigenaar van het moedervolk, zag de zwerm afkomen en — als we de periode dat de zwerm in de schepkorf zat en die hier niets ter zake doet, overslaan — hij volgde deze, naar het schijnt, zonder deze een ogenblik uit het oog te verliezen, waardoor zijn eigendoms-recht op deze zwerm o.i. vast staat. De tegenwoordige bezitter zal dus o.i. niet alleen op grond van art. 629 van het Burgerlijk Wetboek gehouden zijn deze op vordering van de eigenaar terug te geven, maar stelt zich naar onze mening tevens bloot aan de mogelijkheid van strafvervolg-ing op grond van art. 321 van het Wetboek van Strafrecht, indien hij deze zwerm behoudt. Bedoeld wets-artikel, gewoonlijk verduistering genoemd, zegt dat strafbaar is hij, die opzettelijk enig goed, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort en dat hij anders dan door misdrijf onder zich heeft, zich toeëigent, wordt gestraft enz. en daar in dit geval, waarin de eigenaar de zwerm heeft kunnen volgen, vast staat, dat hier sprake is van enig goed, dat aan een ander toebehoort, en dat de tegenwoordige bezitter door aanvliegen, dus anders dan door misdrijf onder zich heeft gekregen, is dit artikel hier toepasselijk.

Wat de tweede vraag betreft: Zoals gezegd kent onze wetgeving geen bepaling meer ten aanzien van de bijenhouderij, zodat het laten staan van lege bijenwoningen ook niet is geregeld of strafbaar gesteld. Volgens sommige gemeentelijke verordeningen is het verboden. Goed imkersgebruik is echter om van lege woningen de vlieggaten af te sluiten.

M.

DE WISSELBEKER VAN DE COÖP. BOERENLEENBANK
TE EERBEEK

voor de lekkerste en zuiverste natuurhoning in flacons werd vorig jaar gewonnen door mevr. E. J. Beleman te Empe. Bovendien wist deze dame nog een aantal andere prijzen te veroveren. Wie zal haar dit jaar op de Eerbeekse markt naar de kroon steken?

Officiële mededelingen

NOTULEN ALGEMENE VERGADERING 1954

(Vervolg)

Breda vindt deze prijs geen bezwaar; als men honing verkoopt in bokalen neemt men toch een statiegeld voor de flacon, dat doet men ook voor de bokalen. De eerste aanschaf is wel wat duurder, maar voor die paar centen heeft men een prachtig reclamemiddel, dat verder niets kost. De prijs is dan ook van weinig belang.

Verzoekt de inhoud van het Groentje in het Decembernummer op te nemen en niet in het Januari-nummer, zoals een paar maal is geschied.

Vraagt of er nog exemplaren van de statuten zijn.

Voorzitter: De inhoud van het Groentje is een paar maal naar het Januari-nummer verschoven, omdat het technisch niet mogelijk was deze in het Decembernummer op te nemen. Een losse inhoud is te duur. Statuten zijn nog in zeer beperkte mate voorradig, ze moeten worden herdrukt, doch er zijn redenen om daar nog even mee te wachten.

Sneek pleit voor een verbod van detailverkoop van buitenlandse honing. In de provinciale bladen wordt buitenlandse honing geadverteerd voor 66 cent per 450 gram.

Wat de voorlichting betreft, we krijgen prachtige voorlichting door de heren Baas e.a. maar van de voorlichting door de consulenten merken we, althans in Friesland, zeer weinig.

Hilversum vraagt of de bokalen reeds aangemaakt zijn.

Seunlinga deelt mede, dat ze over ongeveer 14 dagen in de handel komen.

Hilversum vindt ze te duur en vreest, dat het een stroop zal worden.

Voorzitter herhaalt, wat Breda zei over het statiegeld. Laten we niet vervallen in onze oude fout. We hebben ons al meer grote voordelen laten ontglippen, omdat ze een kleinigheid kosten. De paar centen extra, die we in deze bokalen investeren komen honderdvoudig terug.

Beekbergen vraagt, hoe men het statiegeld moet hanteren bij marktverkoop van de honing.

Voorzitter: Als je de bokalen niet terugkrijgt van je klanten, hebben ze het statiegeld betaald en daar koop je nieuwe voor.

Hilversum blijft niettemin pessimistisch. Wijst op kartonnen bekertjes voor honing.

Voorzitter: Zo'n beker wordt één maal gebruikt en is dan waardeloos. In de praktijk is een beker dan ook duurder, veel duurder dan de bokalen. Bovendien wil de Nederlandse huisvrouw zien wat ze koopt en daarom moeten we glas gebruiken. Door gebruik van bokalen wordt het verschil tussen jam enz. aan de ene en honing aan de andere kant geaccentueerd. Spr. heeft b.v. de door br. Adam gebruikte honingbekers gezien, maar het uiterlijk daarvan kan niet in de schaduw staan van wat wij in onze bokalen kunnen presenteren en ook een goede beker is duur. Omdat die slechts éénmaal gebruikt wordt is hij zelfs vele malen duurder dan onze bokalen.

Mej. Mansveld vindt de bokalen niet mooi.

Bussum vindt ze mooi en bovendien praktisch, ze staan vast op de ontbijt tafel, ze zijn niet te diep, men ziet de honing door het glas en wie zo'n bokaal eenmaal op de ontbijt tafel heeft gehad, zal het steeds weer vragen.

Appelscha vindt de bokalen voor stevig gekristalliseerde honing ook doelmatiger dan de nu gangbare jam-potten.

IJzevoorde betreurt het, dat er zoveel wordt gewerkt met gemengde honing,

daar kan ons goede product, wat de prijs betreft, niet tegen concurreren. We moeten de zekerheid hebben, dat er in deze bokalen geen gemengde honing komt. Spr. had er liever 500 gram in gehad.

Appelscha merkt op, dat ieder, die andere dan Nederlandse honing in deze bokalen doet, kan worden vervolgd op grond van overtreding van de bepalingen van de Warenwet.

Breda vindt het jammer, dat we niet een compleet bokaal met honing en etiket voor ons hebben. Het bokaal zal blijken een sieraad te zijn als het met honing is gevuld en netjes geëtiketteerd.

Zwolle wijst er op, dat duivenhouders last hebben van bijen. Als er een bijenstal in de buurt is komen de duiven na een wedvlucht moeilijk binnen.

Van Mourik bevestigt dit uit eigen ervaring.

Schouwen kan tot zijn genoegen mededelen, dat de moeilijkheden, die eerder werden besproken, door een onderhoud tijdens de pauze volledig zijn opgelost. Hij brengt dank aan de Overijsselse imkers en aan de heer Lohuis.

Sneek wil, nu de vergadering ten einde loopt, een persoonlijk woord richten tot de voorzitter. Door de voorzitter bij acclamatie opnieuw te benoemen hebben we een gelukkige keuze gedaan, want we weten allen, dat we in hem een man hebben van uitstekende kwaliteiten, vol geest en humor, iemand die de kanalen kent, waarlangs de oplossing van onze talrijke problemen moet worden gezocht.

Uit de Afdelingen

AFD. EPE

Op 13 Juli werd een grote dagreis ondernomen naar de bijenmarkt te Veenendaal en de Proefbijenstand Ambrosiushoeve. Om 6 uur 's morgens werd de reis in stromende regen begonnen, doch we troffen die dag nog mooi weer. Bij aankomst te Veenendaal werden we hartelijk ontvangen door Mevrouw C. J. van Kessel, marktmeesteres. In lange rijen keurig opgesteld stonden reeds de bijenvolken te koop, meest korven, ongeveer 800 stuks, welke aanblik zeer aantrekkelijk is voor de toeschouwer en terug doet denken aan reeds lang vervlogen tijden.

Omstreeks 3 uur 's namiddags arriveerden we op Ambrosiushoeve bij Tilburg. We werden zeer vriendelijk ontvangen door Ir. J. Mommers, die ons hartelijk welkom heette op de proefbijenstal, die eigenlijk ons aller eigendom is en door de Bedrijfsraad tot stand is gekomen. De heer Mommers schetste de moeilijke omstandigheden waarmee men te kampen heeft gehad, hoofdzakelijk tekort aan geld. De spaarkast werd in ogenschouw genomen, tevens zeer belangrijke punten op het gebied der bijenteelt besproken, verschillende bijenvolken en een heel sortiment bijenplanten en heesters bezichtigd, waarbij wij concluderen, gezien dit ernstige werk op Ambrosiushoeve, dat bij ons in Epe nog veel is te verbeteren in de bijenteelt, in eerste instantie wat betreft de bijenweide. Zeer voldaan, in vrolijke stemming, arriveerden de deelnemende dames en heren 's avonds weer veilig in Epe.

G. PROPER, secr. Reisvereniging.

AFD. DELDEN

Met diep leedwezen geven wij kennis van het overlijden van ons voorzittend lid, de heer

A. G. Zengerink.

Na een langdurige ziekte is hij op 1 Juli in de ouderdom van 64 jaar van ons heengegaan. 18 jaar was hij secretaris. Zijn opbouwend karakter en vriendelijke omgang zullen nog lang in onze herinnering blijven voortleven.

Hij ruste in vrede.

Namens de Afd. Delden,

G. J. SCHUTTE, secr.

Wij prijzen ons gelukkig hem aan het hoofd van onze vereniging te hebben en we danken hem voor het vele werk, dat hij voor onze vereniging op zo uitnemende wijze verricht. Ook op deze vergadering is weer duidelijk gebleken, dat onze voorzitter aandacht en geduld heeft ook voor bijkomstige zaken en dat hij de besprekingen in de juiste geest en in de juiste toon weet te leiden, wat aan de resultaten ten goede komt. We wensen niet alleen de voorzitter geluk met zijn herbenoeming, maar ook onszelf en we hopen, dat hij nog lange jaren en met veel plezier de leiding van onze vereniging zal hebben.

Voorzitter: Ik ben de heer Wind wel zeer dankbaar voor zijn hartelijke woorden. Ik heb aan onze vereniging eigenlijk alleen maar genoegen beleefd, want mijn werk wordt door de hulp van een actief en deskundig Hoofdbestuur en door de ambtenaren zeer vergemakkelijkt. De tijd, die ik aan onze vereniging besteed, wordt vele malen gecompenseerd door de hartelijkheid en de vriendschap, die ik steeds van u allen mag ondervinden. Want we zijn samen één in liefde, trouw en aanhankelijkheid voor onze mooie vereniging. We hopen ook in Emmen u allen weer te zien, op onze zilveren Imkersdag, om een nieuw bewijs van onze verknochtheid aan onze vereniging en aan onze geliefde bijenteelt te leveren, want daaruit is het, dat u en ik de kracht putten om steeds opnieuw op de bres te staan om vereniging en bijenteelt te dienen. En hierna sluit ik deze vergadering.

Bijenmarkten

HONINGMARKT ZUTPHEN: 14 Augustus en 2 October.

BIJENMARKT VEENENDAAL

Dinsdag 13 Juli werd op het terrein van de Wed. J. van Kessel de bekende jaarlijkse Bijenmarkt gehouden. Het slechte, regenachtige weer heeft het bezoek ongunstig beïnvloed.

De aanvoer was wat meer dan verleden jaar. Aangevoerd werden 750 Korfvolken, 6 Kasten en 20 Marktkastjes. De handel was traag. Voor Korfvolken werd f 9,— tot f 12,— besteed. Kasten brachten f 30,— à f 35,— op. Marktkastjes f 12,— tot f 13,—.

Marktmeester was de heer W. van Kessel. De jury bestond uit de heren J. van Bommel te Gouda, A. Blom te Rhenen en G. Schrijvers uit Veenendaal. Prijzen werden toegekend voor de beste kast met volk en bouw.

1e prijs: W. C. van Engelenburg te Rhenen. De heer J. Gerlag te Dreumel verwierf de eerste prijs voor de beste ronde korf met volk en bouw. De tweede prijs hiervoor kreeg de heer E. C. Hooykaas te Zuullichem; terwijl voor de beste boogkorf met volk en bouw een eerste prijs werd toegekend aan de heer C. Veenendaal te Eist (Utr.).

De uitslag van de verloting aan deze markt verbonden, was als volgt:

Bijenvolk	No. 330
Bijenvolk	No. 019
Bijenkap	No. 562
Bijenkap	No. 510
Bijenkap	No. 144
Bijenkap	No. 233
Schepkorf	No. 285
Schepkorf	No. 385
Bijenveger	No. 532
Bijenveger	No. 039
Raamlichter	No. 456
Voederballon	No. 540
Voederballon	No. 442
Raamlichter	No. 201
Wielspoortje	No. 048
Flacon Honig	No. 038
Flacon Honig	No. 106
Flacon Honig	No. 550
Flacon Honig	No. 001
Flacon Honig	No. 409
Moerhuisje	No. 203
Moerhuisje	No. 240
Moerhuisje	No. 404
Moerhuisje	No. 219
Moerhuisje	No. 387

Oogst en Dracht

PATERSWOLDE: Terwijl de opbrengst van koolzaadhoning algemeen boven het gemiddelde lag, laat de oogst op klaver en korenbloem zeer veel te wensen over (de linde honigt hier niet). De zaadklaver heeft in het geheel niets opgeleverd, de weideklaver was nauwelijks in staat de beste volken, die tijdig een jonge bevruchte moeder hebben gekregen, de kost te geven. De vegetaties moesten regelmatig gevoerd worden om er broed in te houden. De laatste hoop is nu gevestigd op de heide, die gelukkig genoeg water heeft gehad.

A. S. PLANTING.

EGMOND-BINNEN: Van 18 Juni tot en met 7 Juli geen dracht van betekenis wegens het koude weer. Op 8, 9 en 10 Juli goede dracht, vooral op witte klaver, 11 tot en met 13 Juli geen dracht. Na 13 Juli wegens afwezigheid niets te melden.

A. VAN DEN BERG.

WOLVEGA: Witte klaver en lucerne in de NOP. 19 en 20 Juni warme dagen. Zware dracht op witte klaver. Enkele kavels lucerne staan in bloei. In het laatst van Juni en het begin van Juli hierop goede dracht. 3 Juli bezoek gehad van de Heer Wind, voorzitter kring Friesland. We constateerden weer bijna volle honingkamers. Op 7, 8, 9 en 10 Juli werd de lucerne druk bezocht. Op 10 Juli voor de tweede keer geslingerd. Gemiddelde

oogst ongeveer 30 pond per volk. Van 12 tot en met 15 Juli nat en guur weer.

TH. BAAS.

NIJMEGEN: 19 - 29 Juni. Met koel weer en weinig zon was er slechts matige dracht op korenbloem en vuilboom. 30 Juni - 12 Juli. De veelbelovende linde in bloei, die aanvankelijk evenwel vanwege de lage temperatuur geen honing gaf, doch waarop op 9, 10 en 11 Juli, bij plotseling iets warmer weer en vochtige lucht, een ongekende dracht ontstond en de beste volken per dag zelfs 5 kg in gewicht toenamen. Ook de rijkbloeiende tamme kastanje deed het in deze periode bijzonder goed, maar voor de witte klaver bleef de temperatuur net iets te laag, zodat hierop geen dracht van enige betekenis te verwachten viel. De oogst per kast bedroeg tot 30 pond. 13 - 18 Juli. Voortdurend koud en buig weer en slechts matige dracht op de overigens weelderig bloeiende liguster.

Door te weinig zonneschijn bleef de heidegroei iets achter, zodat de dracht hierop waarschijnlijk wel iets later dan normaal te verwachten valt.

A. SMITS.

EPE: Wegens het slechte weer hadden de bijen maar heel weinig goede vlieg-dagen op linde en witte klaver. Het is te hopen dat het weer spoedig beter mag worden, want een gedeelte van de linde is al uitgebloeid.

JAC. PRUIM.

HENGLO OV.: We hebben de bijen nog thuis, dat is in geen 40 jaar gebeurd. De linde is verregend, de klaver moet nog komen. Vele volken moeten gevoerd worden.

NIJHUIS.

WESTERLEE: Linde, radijs en mosterd bloeien, maar door het slechte weer hebben we er niets aan. Er is vrij veel klaver en deze staat er goed bij. Vooral nu de boeren met rantsoenbeweiding werken, kan de klaver in deze omgeving een drachtplant van betekenis worden. Voordien liep het vee in de hele wei en kwam de klaver niet aan het bloeien toe.

F. NANNINGA

SOEST: Door de koude in Juni en Juli, gepaard gaande met slagregens en temperaturen, die voor het honigen veel te laag waren, is de linde-oogst geheel mislukt. Slechts twee dagen, 11 en 12 Juli, was de temperatuur gunstig, bedekte lucht en Zuidenwind. De sterkste volken hebben zelfs geen overschot kunnen halen. De witte klaver zou ons de resterende Julidagen nog wat kunnen helpen, doch hier op de zandgronden is een goede klaverdracht een unicum.

G. H. GRIJZE.

DEN HAAG, Duinrand ten Zuiden van de Scheveningse haven. 9 Juni - 7 Juli vrijwel geen dracht, steeds voeren. 8 Juli enige dracht op linde, welke hier echter sporadisch voorkomt. 9 Juli flinke dracht op linde en duin flora (liguster, walstro, thijm, koningskaars, braam, distel, zandkool, teunisbloem, slangenkruid, sneeuwbes, heggerank enz. De bloem van de heggerank, een zeer giftig plantje, wordt zeer druk bevolgen.)

10 - 16 Juli, 18 Juli, nu en dan flinke dracht, zelfde soorten bloemen als hiervoor genoemd. Het weer is echter zo onbestendig, dat slechts gedurende korte perioden wordt gevlogen. Hierdoor geen overschot. 17 Juli geen dracht wegens regen en wind.

F. SLOT.

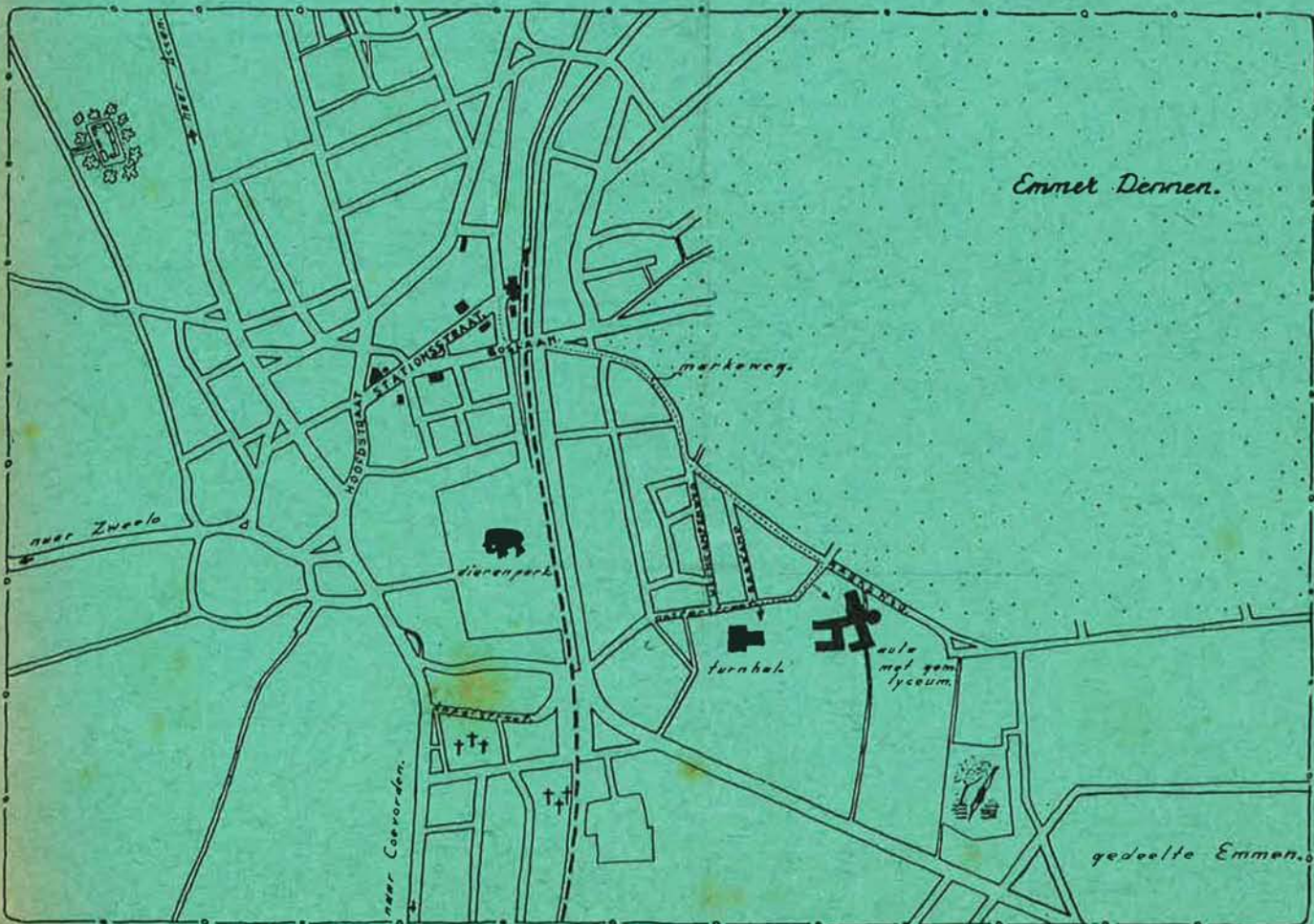
ZILVEREN IMKERSDAG EMMEN 28 AUG.

De weg van het station naar de Aula is door een stippellijntje aangegeven. In de Schouwburg „De Nieuwe Aula” mag niet worden gerookt. Onmiddellijk bij de Aula is de turnhal.

10 K.G. SUIKER PER OPZETTER

Er wordt 10 kg. suiker per opzetter beschikbaar gesteld. De suikerkaarten zijn reeds in het bezit van de afdelingbesturen.

BIJENHUIS - WAGENINGEN

De voorlopige berichten luiden:

0 tot 30 pond zomerhoning. Als het maar éven weer was, haalden de bijen dat het klapte, maar.... meest was het regen, regen, regen. De optimisten zeggen: maar de heide staat er bij als nooit tevoren. Als we in Augustus één week mooi weer hebben, zitten de honingkamers vol raathoning. We hebben het weer niet in de hand. Wat we wél in de hand hebben is: de toestand van de volken in de volgende lente. Winter sterke volken in. En zo mogelijk naast elk sterk volk nog een volk in een zesramer. Voldoende voer. Dat geeft een goede grondslag voor de honingoogst van het volgende jaar. De oude imkers zeggen dat het nieuwe bijenjaar in Augustus begint. Begin het goed! Een slechte verzorging van de bijen in Augustus en September bederft de beste kansen voor het volgende seizoen! Afgezien van het weer hebben we zelf in de hand of het nieuwe bijenjaar ons veel heil en zegen zal brengen!

Honingbokalen: een carton met 24 bokalen compleet met schroefdeksel en inlage f 6,24

Etiketten voor honingbokalen per 100 , . f 1,60

(Leest U de mededelingen op blz. 103 van het vorige nummer nog even na?)

Honingflacons, jampotmodel, met schroefdeksel, carton- en perkamentinlage, per stuk f 0,17

Honingetiketten, per 100 f 1,50

Sluitetiketten met rondjes, per 100 . . . f 1,—

(Gaarne sturen we U een monster van deze etiketten toe)

Honingbussen: 25 kg f 3,50; 12½ kg f 1,70; 5 kg f 1,15; 2½ kg f 0,85

Blanke honingkamerraampjes, voor het winnen van onberispelijke raathoning, per 10 stuks f 1,95

Zinken koninginneroosters, per stuk . . f 2,—

Draadroosters, beter dan het beste wat U ooit gezien hebt, per stuk f 2,90

Vierraams slinger op solied onderstel, waarin vier broed- of 8 honingramen tegelijk kunnen worden geslingerd. Snijkraan aan de solide ketel. Aandrijving met vrijwel geruisloos werkend wormwiel, vrijloop en terugdrukrem f 140,—

Drieraams slinger, geheel als de vierraams-slinger, doch voor 3 broedramen of 6 honingramen f 110,—

Tweeraams tafelslinger, voor twee broedramen of 4 honingramen, zonder onderstel, met snijkraan aan de ketel . . . f 67,50

Honingzeven. Eerste zeef grof, voor het uitzeven der grovere wasresten, daaronder een zeer fijne zeef. Groot model, (doorsnee 20 cm) f 4,90, gewoon model (doorsnee 16 cm) f 4,25

Het grote model wordt uitsluitend geleverd met 'n beugel, die op de emmer rust. De beugel is uitschuifbaar, zodat de zeef ook op zeer wijd vaatwerk kan worden gebruikt. De kleine zeef wordt naar verkiezing geleverd met een hengel om aan de slinger te hangen of met een vaste beugel.

Ontzegelmes, de bekende goede kwaliteit f 4,—

Ontzegelvork, meer gebruikt dan het ontzegelmes omdat ook oneffen verzegelde raat er gemakkelijk mee kan worden ontzegeld f 2,40

Kaasdoek, voor het zeven van honing. Het verdient aanbeveling voor tentoonstellingen of voor de verkoop bestemde honing eerst door de dubbele honingzeef en daarna nog eens door kaasdoek te zeven om een onberispelijk product te krijgen. Stukken van 75 x 75 cm f 0,75

Honing, soorten, eigenschappen, recepten. Een prachtig boekje voor U zelf en voor Uw honingklanten, per stuk f 0,15

(Stuur ons 15 cent aan postzegels en U krijgt franco een boekje toegezonden).

Vraagt U meteen even onze geïllustreerde prijscourant aan!

Bijenkasten en onderdelen; Observatiekasten; Bijenkorven en benodigdheden; Gereedschappen voor korf en kastmakers; Koninginneteeltgereedschappen; Koninginneteeltkastjes; 5-raamkastjes; 6-raamkastjes; Voedertoestellen; Artikelen voor de honingoogst; Boeken, Drukwerken, Insignes, Broches, Honingreclamemateriaal.

AL ONZE PRIJZEN ZIJN VRIJBLIJVEND

Tel. 2863

Giro 1171

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Druk: N.V. Uitgevers Mij De Gelderlander - Nijmegen